

ZONNEPARK ZUIDVELDE

DEEL JANSSEN

Ankehaar Solar BV

ANKEHAAR SOLAR BV

DATUM 17-10-2022

Voorwoord

Zonnepark Zuidvelde

Duurzame energie met ruimte voor natuur, versterking van het landschap en lokaal eigendom.

Voor u ligt de ruimtelijke onderbouwing voor het Zonnepark Zuidvelde. Een uniek initiatief van drie zonne-energiebedrijven in samenwerking met de Energiecoöperatie Noordseveld. Een zonnepark met veel aandacht voor natuur en versterking van het landschap van de jonge veldontginningen.

Over de initiatiefnemers en de energiecoöperatie

Zonnepark Zuidvelde bestaat uit drie projecten op drie locaties die naast elkaar liggen. De initiatiefnemers, Chint Solar, TPSolar en Ankehaar Solar hebben een samenwerkingsverband met de Energiecoöperatie Noordseveld. Gezamenlijk werken wij aan één integraal landschapsontwerp en één participatieplan. Hierdoor ontstaat een samenhangend zonnepark zowel in ruimtelijke als in maatschappelijke zin.

De verschillende grondeigenaren zijn al sinds lange tijd betrokken bij diverse duurzame projecten. Hun daken liggen vol met zonnepanelen. Ze hebben gewerkt aan plannen voor windenergie en biomassa. Een zonnepark op hun gronden is een logische volgende stap. Hiervoor zijn zij gaan samenwerken met de voorgenoemde zonne-energiebedrijven.

Een ontwerp voor zon, landschap en natuur

Dit is geen plan dat achter de tekentafel is bedacht, maar een ontwerp dat in overleg met de omgeving, de grondeigenaren, belangenorganisaties, natuurorganisaties en gemeente is opgesteld. Zo is een plan ontstaan met een bijzondere balans tussen de productie van groene stroom, biodiversiteit en landschap. Een volwaardige invulling van de drie duurzame P's: 'People, Planet, Prosperity'.

Tijdens meerdere informatieavonden is gesproken met omwonenden in een groot gebied rondom de locatie. Er zijn keukentafelgesprekken geweest met de direct omwonenden. Er is overleg geweest met onder andere de dorpsbelangenverenigingen, de Boermarken, met Natuurmonumenten en Kenniscentrum Akkervogels. Deze gesprekken hebben geleid tot aanpassingen in het ontwerp. U kunt dit nalezen in het participatieverslag.

In het ontwerp voor het zonnepark wordt heel bewust ruimte gecreëerd voor natuur. Ongeveer 30% van de 110 hectare plangebied wordt ingericht als groen gebied. De andere 70% wordt gebruikt voor zonnepanelen, kruidenrijk gras tussen de panelen, nutsgebouwen en onderhoudswegen. In de tabel hieronder is het paneeloppervlakte, de oppervlakte met transformatoren en onderhoudswegen en het groen in hectares weergegeven.

	Zonnepark (volgens definitie provincie)	Landschappelijke inpassing (volgens definitie provincie)
Chint Solar	31	17
TP Solar	27	11
Janssen	16	7
Totaal	74	35

Er zijn meerdere open ruimtes en gedeeltelijk extra grote afstanden tussen de panelen voor het verbeteren

van het leefgebied van akkervogels, zoals de veldleeuwerik en de patrijs. Er worden keverbanken gemaakt om de insectenstand te verbeteren. Dit vormen ook weer foerageergebieden voor vogels en andere insecteneters. Langs en door het zonnepark komen houtwallen en struweel. Hierdoor ontstaat een verbinding van meer dan drie kilometer lang die bosgebieden met elkaar verbindt. Hiervan gaan meerdere dier- en plantensoorten profiteren, in het bijzonder de das. Onder, tussen en rond panelen wordt een specifiek mengsel van bloemen, gras en kruiden ingezaaid. Dit zal in tegenstelling tot de huidige monocultuur een sterke bijdrage leveren aan de biodiversiteit.

De ontwikkeling van al deze nieuwe natuur is voor een belangrijk deel afhankelijk van goed ecologisch beheer. Op basis van de bestaande beheerpakketten van Agrarisch Natuur Drenthe is daarom een beheerplan gemaakt. De uitvoering van dit beheerplan zal er voor zorgen dat de beschreven natuurdoelen worden behaald. De ontwikkeling van de nieuwe natuur zal ook gemonitord worden door onafhankelijke experts.

Meerwaarde ook na ontmanteling

Op de locatie gaat de agrarische grond voor een periode van 25 jaar exploitatie, aangevuld met een bouwperiode en periode voor de ontmanteling, ruimte geven aan het zonnepark. Na die periode wordt het zonnepark ontmanteld en de grond weer teruggebracht naar agrarisch gebruik. De nieuwe structurerende landschapselementen blijven echter bestaan. Zo blijft de versterking van het landschap ook ná het zonnepark aanwezig.

In het landschapsplan en het bijbehorende beheerplan kunt u verder lezen over onze plannen voor de natuur en het landschap.

Een zonnepark in lokaal eigendom met gebiedsfonds

Het project van Ankehaar Solar is een lokaal initiatief waarvan het de bedoeling is dat het eigendom voor 100% binnen de gemeente Noordenveld blijft. Daarnaast vinden de initiatiefnemers het van belang dat ook de inwoners van Noordenveld kunnen participeren in het project, zodat ook zij kunnen meedelen in het potentiële rendement van het project. De direct omwonenden van het zonnepark wil Ankehaar Solar zelfs als aandeelhouder betrekken bij het project. Deels om de lokale betrokkenheid verder te vergroten en deels om de inwoners waarvoor de realisatie van het zonnepark de meeste impact heeft op een passende wijze te kunnen compenseren. In de volgende paragraaf werken we de invulling van het lokaal eigenaarschap verder uit..

Naast lokaal eigendom zullen de eigenaren van het zonnepark ook jaarlijks geld storten in een gebiedsfonds bedoeld voor de circa 100 adressen rondom het zonnepark en hun leefomgeving. In het gebied rond het zonnepark kunnen deze inwoners zelf beslissen wat er met dit geld gebeurt: bijvoorbeeld het subsidiëren van zonnepanelen op woningen, sociale activiteiten of de aanleg van gemeenschappelijke voorzieningen.

In het participatieplan kunt u verder lezen over alles wat hiermee te maken heeft.

Zon-op-dak wordt gestimuleerd

De te maken aansluiting van het zonnepark op het stroomnet biedt ook kansen om veel meer grote daken te beleggen met zonnepanelen. Door daar met meerdere bedrijven tegelijk in te investeren worden de kosten van de aansluiting een stuk lager. Rond het zonnepark wordt daarom een zon-op-dak project opgezet met als doel om beschikbare daken zoveel mogelijk te benutten. Daarbij is er ook een mogelijkheid om samen met Energiecoöperatie Noordseveld te investeren in een postcoderoosproject. Verschillende ondernemers hebben overigens al zonnepanelen op hun daken liggen of zijn al bezig met een SDE aanvraag.

Tot slot

Zonnepark Zuidvelde levert een grote bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van Noordenveld en versterkt natuur en het landschap. Het lokale eigendom en het bijbehorende gebiedsfonds zorgen voor extra positieve duurzaamheidseffecten in de wijde omgeving.

Even voorstellen....**Ankehaar Solar BV en de band met Zuidvelde**

Ankehaar Solar BV is een initiatief van de broers Jannes en Bart Janssen uit Zuidvelde. Jannes en Bart zijn geboren getogen aan de Asserstraat waar hun ouders zich in 1973 vestigden en in 1974 begonnen met een veehandel- en pluimveebedrijf. Midden jaren 80 en 90 kocht de familie aangelegen gronden aan voor de uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten naar vleesveeteelt (blonde d'aquitaine) en akkerbouw. Inmiddels richt het bedrijf van vader en moeder Janssen zich voornamelijk op pluimveeteelt.

Ook Jannes en Bart zijn als ondernemer gevestigd in het gebied. Jannes richt zich met zijn bedrijf Janssen Hydrauliek en Machineservice bv sinds 1999 op de handel, productie en reparatie van onderdelen voor graafmachines ten behoeve van de agrarische sector en grondverzet. Bart is met zijn eigen pluimveebedrijf eveneens gevestigd aan de Asserstraat. De ondernemers voelen zich verantwoordelijk voor het gebied en wensen actief bij te dragen aan het overdragen van een toekomstbestendig Zuidvelde aan een volgende generatie. Duurzaamheid speelt hierin een belangrijke rol. Jannes voorzag in 1995 zijn nieuwgebouwde gasloze woning van een aardwarmtesysteem. In die tijd een unicum.

De pluimveebedrijven en woningen van Bart en vader Janssen worden al geruime tijd met lokaal knip- en snoeihout gasloos verwarmd en daarnaast worden beide pluimveebedrijven binnenkort van zonnepanelen voorzien. Voor twee daken zijn inmiddels SDE-subsidiebeschikkingen (1.500 kWp in totaal) aangevraagd en voor de overige daken onderzoekt men samen met de Energiecoöperatie Noordseveld de mogelijkheden van het realiseren van een zogenaamd postcoderoosproject waarbij de lokale gemeenschap gezamenlijk kan deelnemen in een zonne-energieproject.

Met de ontwikkelen van het zonnepark willen de broers naast het produceren van duurzame energie een bijdrage leveren aan het toevoegen van natuur, biodiversiteit en bodemkwaliteit aan Zuidvelde. Dit doen zij onder andere door aangelegen gronden in eigendom van de familie in te zetten voor natuurontwikkeling.

INHOUDSOPGAVE

ZONNEPARK ZUIDVELDE.....	1
<i>Voorwoord</i>	<i>3</i>
<i>Even voorstellen.....</i>	<i>5</i>
Ankehaar Solar BV en de band met Zuidvelde	5
INHOUDSOPGAVE	6
1. INLEIDING.....	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Planbeschrijving	8
1.2.1 Locatie	9
1.2.2 Huidige situatie.....	9
1.2.3 Toekomstige situatie	9
1.3 benodigde vergunning	12
1.4 leeswijzer	13
2. BELEID	14
2.1 Europees- en Rijksbeleid.....	14
2.2 Provinciaal en regionaal beleid.....	16
Omgevingsvisie Drenthe 2018 en Provinciale Omgevingsverordening Drenthe	16
2.3 Gemeente beleid	21
3. MILIEU EN OMGEVING	26
In dit hoofdstuk wordt het plan getoetst aan diverse milieu hygiënische- en omgevingsaspecten. Per aspect is beschreven wat de eventuele effecten zijn van de voorgenomen ontwikkeling.	26
3.1 Natuur.....	26
3.1.1 Beschermden soorten.....	26
3.1.2. Bescherming gebieden	27
3.1.3 Bescherming houtopstanden.....	27
3.1.4 Natuurnetwerk Nederland	27
3.2 Landschap.....	28
3.7 Archeologie en cultuurhistorie	29
3.8 Bodem.....	32
3.9 Water	34
3.10 Geluid	35
3.11 Luchtkwaliteit	35
3.8 Verkeer	36
3.9 Externe veiligheid	36
3.10 Conventionele Explosieven.....	36
3.11 Licht	37
3.12 Duurzaamheid	37
3.13 M.e.r.-beoordeling.....	38
4. UITVOERBAARHEID.....	41
4.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	41
4.2 Participatie in de planvorming.....	41
4.3 Lokaal eigenaarschap.....	41
4.4 Financiële uitvoerbaarheid	42
4.5 Businesscase zonnepark	42
5. CONCLUSIE.....	44
BIJLAGEN	45

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Dit document is de omgevingsvergunningaanvraag voor de aanleg van een zonnepark in de Gemeente Noordenveld, zonnepark Zuidvelde. De ontwikkeling van het gehele zonnepark zijn feitelijk drie, met elkaar samenhangende, initiatieven.

- Initiatief1: Chint Solar en Energie Coöperatie Noordseveld zijn hiervoor de initiatiefnemers
- Initiatief 2: TP Solar en Energie Coöperatie Noordseveld zijn hiervoor de initiatiefnemers
- Initiatief 3: Fam. Janssen (Ankehaar Solar BV) is hiervoor de initiatiefnemer

Figuur 1 Locatie van de 3 initiatieven

De drie initiatiefnemers hebben besloten ieder een afzonderlijke vergunning aanvraag in te dienen, waarbij zoveel mogelijke de onderlinge afstemming tussen de drie aanvragen is geborgd. Het voorliggende document is de aanvraag behorend bij het initiatief van de familie Janssen (Ankehaar Solar BV).

Ter voorbereiding op de mogelijke ontwikkeling van het zonnepark is een vooronderzoek (locatiestudie) gedaan naar de haalbaarheid van een dergelijk park. Bij dit vooronderzoek is vooral gekeken of de beoogde locatie voldoet aan de belangrijkste criteria zoals die door de Gemeente Noordenveld worden gehanteerd.

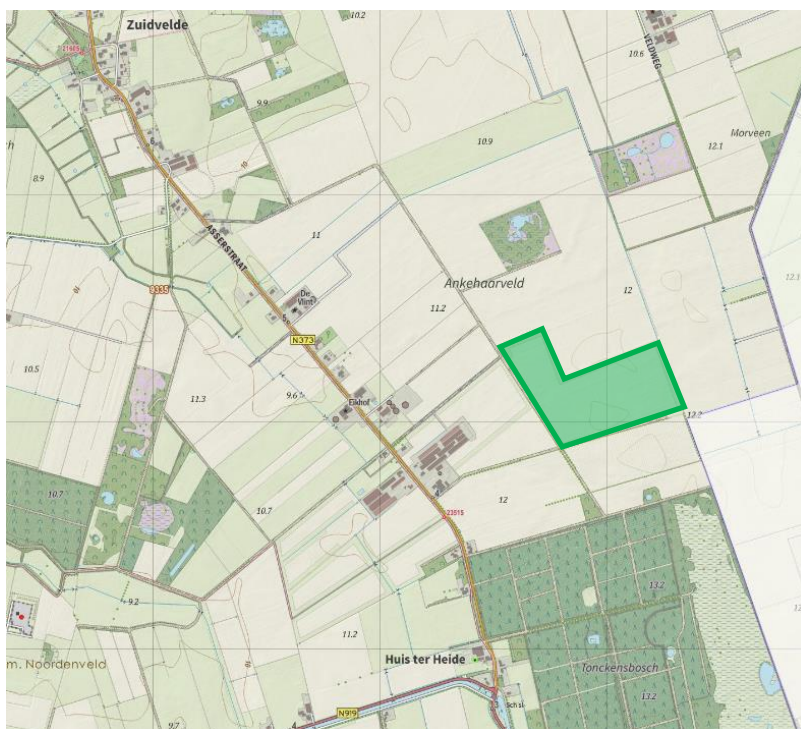
Deze criteria zijn:

- Beschermde gebieden, zoals Natura-2000 gebieden, zijn uitgesloten voor aanleg.
- De ontwikkeling moet aansluitend bij het provinciale en gemeentelijke beleid. Dit betekent dat het zonnepark in een gebied moet komen waarin het beleid een zonnepark niet op voorhand uitsluit.
- Er moet bij de aanleg rekening worden gehouden met de afstand tot een elektrisch sub-station. De energie die wordt opgewekt via de zonnepanelen moet naar een bestaand elektriciteitsnetwerk worden geleid. Hoe kleiner de afstand tussen de locatie en het netwerk hoe lager het weerstandverlies en de aanlegkosten. Daarnaast moet het netwerk nog capaciteit over hebben om de opgewekte elektriciteit te kunnen ontvangen.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat het beoogde zonnepark Zuidvelde voldoet aan deze drie criteria. De onderbouwing hiervan wordt in dit document verder uitgewerkt.

1.2 Planbeschrijving

Het beoogde zonnepark ligt op ongeveer 2 kilometer afstand ten zuidoosten van het dorp Zuidvelde, parallel aan de Asserstraat, zie figuur 1.

Figuur 1: Locatie te ontwikkelen zonnepark (groen gearceerd)

1.2.1 Locatie

Figuur 2 Locatie zonnepark

Tabel met kadastrale gegevens

Gemeentecode	Sectie	Perceel	Grootte	
NORoo	V	716	47.515 m2	
NORoo	V	717	89.245 m2	
NORoo	V	718	99.275 m2	
Totaal		Ongeveer	23,6	hectares

1.2.2 Huidige situatie

Op dit moment is de beoogde locatie deels als akkerbouw en deels als bollenteelt in gebruik. Er worden hier mais, bieten, aardappelen, tulpen en lelies verbouwd. Daarnaast wordt de buitenste 20 meter als akkerrand ingevuld. Ten westen van het perceel ligt een boerderij met woonhuis waar de eigenaar van de grond van de planlocatie woont. In de noord-west hoek van het plangebied bevindt zich een mestplaat die ook in de toekomstige situatie op die locatie gehandhaafd zal blijven. Verder wordt het plangebied omringd met agrarische percelen, afgewisseld met een aantal groenstroken.

1.2.3 Toekomstige situatie

In de beoogde toekomstige situatie worden op de planlocatie zonnepanelen geplaatst. Onder en rond de panelen groeit een mengsel van bloemen en kruidenrijk gras. Langs de westelijke randen zullen we samen met TP solar een grote akkervogelzone maken, door gronden die aansluitend aan het park liggen bij dit plan te betrekken. Deze zone zullen we nog verder vergroten door dwars op deze rand nog een rand aan te leggen richting de Asserstraat op het perceel van de familie Janssen. Deze randen horen deels

niet bij de inrichting van het park maar zullen wel contractueel worden verbonden aan het zonnepark. Kortom de randen zullen zolang het zonnepark er staat worden gehandhaafd, dit zal ook juridisch worden geborgd. Op deze manier kunnen de initiatiefnemers nog meer invulling geven aan de opmerkingen die zijn gekomen uit de stakeholderbijeenkomsten. De keuze voor de akkervogelzone aan de westkant is omdat we daar een grotere zone kunnen creëren (lees: meerwaarde voor de akkervogels) en meer veiligheid kunnen bieden tegen hun natuurlijke predatoren. Het hekwerk zal zo dicht mogelijk rondom het zonnepark komen te liggen zodat de inpassing met groen buiten het hekwerk komt te liggen om de zichtbaarheid van het park zo veel mogelijk te minimaliseren. Verder zijn rondom het park al veel houtwallen aanwezig. Sommige dichtbij, andere veraf. Hierdoor is er vanaf de wegen minimaal zicht op het zonnepark. Met de inpassing van het zonnepark wordt de zichtbaarheid zoveel als kan geminimaliseerd. Verder wordt er laag struweel geplaatst.

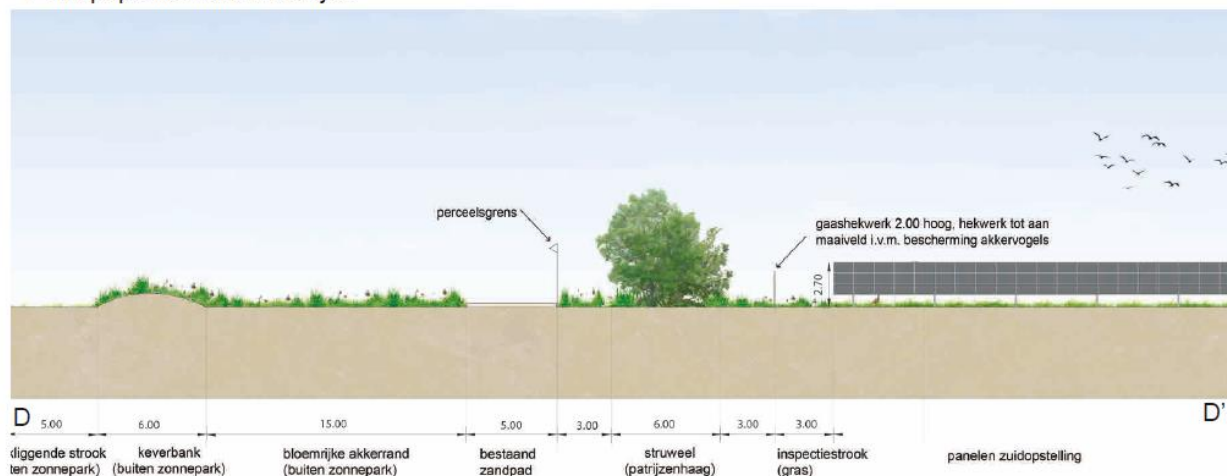
In onderstaande figuur is het ontwerp van het park weergegeven. Zie bijlage 1 voor de gehele kaart. De totstandkoming van het ontwerp vanuit landschappelijk oogpunt is uitgewerkt in paragraaf 3.2. In hoofdstuk 3 worden ook maatregelen besproken die worden genomen om de ecologische kwaliteit van het plangebied te verhogen. In deze paragraaf zijn de technische uitgangspunten beschreven

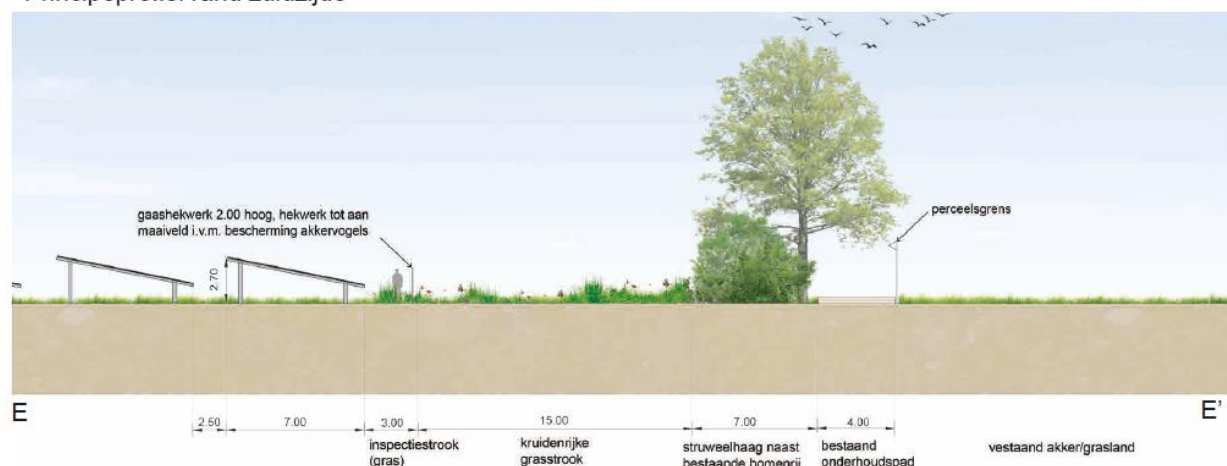
Figuur 3 Ontwerp toekomstige situatie deel Janssen rood omkaderd. (zie bijlage 1)

Technische uitgangspunten

Principeprofiel rand westzijde

Principeprofiel rand zuidzijde

Figuur 4 Doorsnede DD & EE

In deze fase van het project zijn de exacte afmetingen en dergelijke van de technische componenten nog niet definitief vastgesteld, maar hieronder volgt een overzicht van de uitgangspunten waaraan het technisch ontwerp zal voldoen:

1. Binnen het zonnepark wordt een eenduidige opstellingsrichting gehanteerd;
2. De transformatoren worden uitgevoerd in een gedekte kleurstelling. Hiermee worden vergrijsde, opvallende kleuren bedoeld;
3. Binnen het zonnepark wordt gebruik gemaakt van een vergelijkbaar type zonnepaneel waarvan zowel het paneel als de omlijsting van het paneel is uitgevoerd in een donkere kleurstelling (bijvoorbeeld zwart of donkergrijs);
4. De maximale hoogte van de zonnepanelen op bijbehorende constructies wordt 270 centimeter boven maaiveld;
5. De afstand vanaf maaiveld tot onderkant van de tafel wordt maximaal 100 centimeter;

6. Op de tafel wordt minimaal 1 centimeter ruimte gehanteerd tussen de rijen zonnepanelen i.v.m. bevordering afwatering;
7. De afstand tussen de tafels wordt minimaal 250 centimeter, in het noordelijke deel van het park is dit 500 centimeter;
8. Er worden 11 transformatorstations gebouwd. Deze komen in het park zelf en niet aan de randen. De stations hebben een omvang van maximaal 25 m² en een hoogte van maximaal 250 centimeter;
9. Er wordt één klantstation vanuit de netbeheerder gebouwd in de noord-west hoek van het plangebied ten behoeve van de aansluiting op het net (zie het ontwerp voor de exacte locatie). Dit station heeft een oppervlakte van maximaal 40 m² en een hoogte van maximaal 380 centimeter en is onderdeel van de onderhavige vergunningaanvraag;
10. De onderhoudswegen in het park bestaan uit halfverharding, zoals bijvoorbeeld grasbetontegels;
11. Er wordt een hekwerk rondom het park gebouwd van maximaal 250 centimeter hoog in een gedekte kleurstelling.

Naar verwachting wordt het totale vermogen van het te ontwikkelen zonnepark tussen de 23 en 30 MW (afhankelijk van de technische ontwikkeling van zonnepanelen en de doorlooptijd van dit project). Dit is genoeg opwek voor ongeveer 5900 huishoudens (uitgaande van een gemiddeld gebruik van 3500 kWh per gezin). De grond van de locatie blijft in eigendom van de huidige eigenaar, maar zal voor een periode van 25-30 jaar worden gehuurd door de initiatiefnemers. Na deze periode wordt het zonnepark weer afgebroken en zal de locatie weer in originele staat worden teruggebracht. De benodigde vergunningen worden aangevraagd voor een periode waarbinnen het zonnepark 25 jaar geëxploiteerd kan worden.

1.3 benodigde vergunning

In onderstaande tabel zijn de benodigde onderdelen van de omgevingsvergunning voor uitvoering van het werk opgenomen. Het betreft hier de zogenaamde “permanente” vergunningen. Tijdelijke (uitvoering gerelateerde) vergunningen zullen ook benodigd zijn (zoals bijvoorbeeld tijdelijke verkeersmaatregelen), maar zijn afhankelijk van de uiteindelijke uitvoeringsmethode die nu nog niet bekend is. Het aanvragen en verkrijgen van deze vergunningen komt voor de verantwoordelijkheid van de toekomstige aannemer.

Tabel 1 Benodigde vergunningen

Procedure	Omschrijving
Omgevingsvergunning	Strijdig gebruik Onderhavig document dient ter onderbouwing van de aanvraag omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met het bestemmingsplan “Buitengebied Noordenveld”.
	Bouwen Er is sprake van bouwen van de zonnepanelenmodules, een hekwerk, transformatorhuisjes, klantstation. Bouwkundige details zijn onder meer opgenomen in paragraaf 1.2.3.
	Werken of werkzaamheden uitvoeren In verband met grondroerende werkzaamheden, aanbrengen van lijnvormige beplanting en archeologische waarden.

Deze Ruimtelijke Onderbouwing is opgesteld ter onderbouwing van de aanvraag van de omgevingsvergunning, strijdig gebruik.

Rijkscoördinatieregeling

Het ontwikkelen van een zonnepark met een capaciteit van ten minste 50 MW valt automatisch onder de Rijkscoördinatieregeling. In deze regeling worden de verschillende besluiten die nodig zijn voor een project tegelijkertijd genomen. Gezien de organisatorische en geografische samenhang tussen de drie zonneparken is het zeer waarschijnlijk dat de drie zonneparken als één productie-installatie worden beschouwd en dat artikel 9b van de Ewet, gezien de totale projectomvang, van toepassing is. Aan de minister is echter vrijstelling gevraagd namens de drie initiatiefnemers van de Rijkscoördinatieregeling omdat er geen bijzondere belemmeringen in de weg staan voor het verloop van de benodigde procedures. In juli 2022 heeft de minister van Klimaat & Energie laten weten dat de Rijkscoördinatieregeling niet van toepassing is op Zonnepark Zuidvelde.

1.4 leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het wettelijk kader toegelicht op de verschillende van toepassing zijnde niveaus, waarbinnen de activiteit plaatsvindt. In hoofdstuk 3 worden de milieu- en omgevingsaspecten van het initiatief getoetst. Hoofdstuk 4 behandelt de maatschappelijke en financiële haalbaarheid van het plan. Hoofdstuk 5 bevat de conclusies.

2. BELEID

In dit hoofdstuk wordt het initiatief getoetst aan de verschillende vigerende planologische beleidskaders op Europees, rijks, provinciaal en gemeentelijk niveau en welke van toepassing is op de beoogde activiteit.

2.1 Europees- en Rijksbeleid

VN Klimaatakkoord

Het klimaatakkoord Parijs 2020-2050 is een internationaal verdrag waarbij afspraken zijn gemaakt tussen 195 landen om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Dit akkoord is in december 2015 gepresenteerd tijdens de VN-klimaatop in Parijs: de Conference of Parties (COP21). Nederland heeft daar ingestemd met een nieuw VN Klimaatakkoord. Nederland heeft het Klimaatakkoord in 2016 geratificeerd. De belangrijkste punten van het akkoord zijn onder andere, de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2°C. Met inspanningen om de stijging verder te beperken tot 1,5°C. Het Klimaatakkoord is in 2020 in werking getreden. Het Klimaatakkoord vraagt van landen om nationale klimaatplannen op te stellen. De Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs 2015 zijn op 28 juni gepubliceerd in het klimaatakkoord.

Europees beleidskader voor Klimaat en energie (2020-2030)

Al in 2009 hebben de lidstaten van de Europese Unie afgesproken de concentraties van broeikasgassen in de atmosfeer te beperken. Beschikking 406/2009/EG verplicht lidstaten broeikasgassen met 30% te reduceren tegen 2020 ten opzichte van het niveau van 1990. Aangezien een toename van de opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen een bijzonder belangrijk middel is om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, streven de lidstaten hiernaar in het kader van Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen. Deze richtlijn stelt dat het aandeel hernieuwbare energie in de EU tenminste 27% moest zijn in 2020.

Energieakkoord en klimaatakkoord

Het Energieakkoord werd gesloten op 6 september 2013 door 47 organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, maatschappelijke organisaties en financiële instellingen. Dit akkoord bevat afspraken over energiebesparing en opwekking van duurzame energie. Het akkoord was een initiatief van de SER en moest zorgen voor een inhaalslag van Nederland op het gebied van duurzame energie. Het akkoord heeft als doel het terugbrengen van de energievraag door middel van energiebesparingen met gemiddeld 1,5% per jaar, het terugdringen van het gebruik van aardgas en een toename van het aandeel hernieuwbare energieopwekking naar 14% in 2020 en 16% in 2023.

Het Klimaatakkoord is een initiatief van het kabinet en bouwt voort op het Energieakkoord. Het is een uitwerking van het Klimaatakkoord van Parijs. Daar heeft Nederland samen met 194 andere landen toegezegd te zorgen dat de aarde in 2050 niet meer dan 2 graden is opgewarmd. Anders dan het Energieakkoord, heeft het Klimaatakkoord één centraal doel: CO₂-reductie. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar energievoorziening, maar naar alle broeikasemissies.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) beschrijft dat er moet worden voorzien in hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en energietransitie. Aangegeven wordt dat een taak is van provincies en gemeenten om voldoende ruimte te bieden voor duurzame energievoorziening zoals

zonne-energie en biomassa. Het rijksbeleid beperkt zich daarbij tot grootschalige windenergie op land en op zee, gelet op de grote invloed op de omgeving en de omvang van deze opgave. Voor andere energiefuncties is geen nationaal ruimtelijk beleid nodig naast het faciliteren van ontwikkelingen door het aanpassen van wet- en regelgeving en het delen en ontwikkelen van kennis.

Ladder voor Duurzame Verstedelijking

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de ladder voor duurzame verstedelijking (gebaseerd op de 'SER-ladder') vastgelegd. Hieruit volgt de verplichte motivering die moet worden opgenomen bij ieder plan voor een nieuwe stedelijk ontwikkeling, waarbij het initiatief aan de ladder wordt getoetst. Per 1 juli 2017 bestaat de ladder niet meer uit 'treden', maar is de tekst van art. 3.1.6. lid 2 Bro als volgt:

"De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien."

De behoefte aan de nieuwe ontwikkeling moet worden onderzocht indien er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Als de ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied is voorzien, moet eerst worden onderzocht of de ontwikkeling niet (deels) binnen bestaand stedelijk gebied kan worden opgevangen.

Een zonnepark is niet te kwalificeren als stedelijke ontwikkeling volgens artikel 3.1.6 van het Bro conform een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL:RVS:2019:178) Hierin wordt aangegeven dat de Afdeling diverse voorzieningen op het gebied van energieopwekking en energiedistributie niet als stedelijke ontwikkeling heeft aangemerkt. Een zonnepark valt ook onder een voorziening op het gebied van energieopwekking en -distributie volgens de Afdeling. Bovendien kan een grote behoefte aan hernieuwbare energieopwekking, gezien de omvang van de opgave op gebied van energietransitie en het zonnepark in kwestie, niet worden opgevangen c.q. gerealiseerd binnen bestaand stedelijk gebied.

RES-directive

Vanuit Europa verplicht de Renewable Energy Directive (RES-directive), oftewel de EU-richtlijn Hernieuwbare energie, lidstaten om met duurzame energie aan de slag te gaan. De EU heeft als doel om de uitstoot van broeikasgassen in de EU-landen te verminderen en om andere landen te bewegen om hetzelfde te doen. Eén van de doelstellingen van deze richtlijn is tegen 2030 het aandeel duurzame energie, waaronder zonne-energie, te verhogen tot 32% van het totale energieverbruik in de EU. Hierbij zit een clause voor een mogelijke verhoging van de doelstelling tegen 2023. In het, september 2013, ondertekende Energieakkoord, heeft Nederland zich gecommitteerd aan een toename van het aandeel hernieuwbare energieopwekking naar 14 procent in 2020 en 16 procent in 2023.

Conclusie

Het voornemen past binnen de Europese en nationale ambities om te komen tot een meer duurzame vorm van energievoorziening. Middels de treden van de Ladder van duurzame verstedelijking is gemotiveerd dat het initiatief voorziet in een behoefte op een daartoe geschikte locatie. Er is geen sprake van strijdigheid met Europees of Rijksbeleid.

2.2 Provinciaal en regionaal beleid

Omgevingsvisie Drenthe 2018 en Provinciale Omgevingsverordening Drenthe

Zowel de Omgevingsvisie als de Omgevingsverordening zijn vastgesteld op 3 oktober 2018. Op 30 maart 2021 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie tevens de ontwerp Omgevingsverordening Drenthe 2022 en de ontwerp wijziging Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 vastgesteld. Deze documenten hebben van 14 april tot en met 26 mei ter inzage gelegen.

De Omgevingsverordening Drenthe treedt in werking wanneer ook de Omgevingswet in werking treedt (naar verwachting 1 juli 2022). Omdat dit echter nog niet zeker is, zijn een aantal onderwerpen in de Omgevingsverordening Drenthe 2022 reeds doorgevoerd middels een wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018. Eén van de onderwerpen die is gewijzigd, is het onderwerp zonne-akkers. De wijziging Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 is op 29 september 2021 definitief vastgesteld.

In de Omgevingsvisie worden de duurzaamheidsambities van de provincie benadrukt, namelijk om in 2050 volledig energieneutraal te zijn waarbij Drenthe 100% van het energiegebruik hernieuwbaar produceert. Eén van de pijlers om deze ambitie waar te maken is zonne-energie. De omgevingsvisie streeft ernaar dat al het in Drenthe beschikbare en geschikte dakoppervlak zo veel mogelijk wordt benut voor de productie van zonne-energie. Voor opstellingen van zonnepanelen op de grond wordt een 'Ja, mits'-benadering gehanteerd. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

1. Er moet sprake zijn van een combinatie met andere functies en/of dat het op gebiedsniveau tot integrale meerwaarde leidt. Integrale meerwaarde houdt in dat het initiatief ook meerwaarde levert voor andere provinciale doelen en belangen naast de duurzaamheidsambitie. Voorbeelden hiervan zijn:
 - Zonnepanelen als (tijdelijke) invulling binnen bestaand stedelijk gebied met een beoogde ontwikkeling tot bedrijventerrein of woninglocatie op de middellange termijn (pauzelandschappen);
 - Zonnepanelen waar de bestaande functies ruimte onbenut laten zoals bermen en groenstroken langs infrastructuur, luchthavens, vuilstorten en dergelijke;
 - Verblijfsrecreatieparken die geen perspectief meer hebben in de recreatieve markt inzetten voor de productie van zonne-energie;
 - Creëren van buffers tussen landbouw en natuur middels een zonneakker;
 - In landbouwbeekdalen de ontwikkeling van zonneakkers combineren met een aangepaste waterhuishouding voor de creatie van een klimaatbestendig watersysteem.
2. Installaties voor de productie van hernieuwbare energie worden beschouwd als tijdelijke installaties, waarbij de locatie na uitgebruiknaam weer in de oorspronkelijke staat wordt teruggebracht.
3. Het behoud van biodiversiteit en bodemkwaliteit.
4. Balans tussen zonneakkers en landschap, waarbij de afwisseling van het landschap en de herkenbaarheid van de landschapstypen dient te worden behouden, inclusief de natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Dit betekent ook dat er voldoende afstand tussen de individuele zonneakkers (of clusters van zonneakker) dient te worden behouden, afhankelijk van de schaal van het landschap.
5. Er dient een plan opgesteld te worden waarin aandacht is gegeven aan de ruimtelijke fysieke context. Aandacht voor een samenhangend ontwerp, meerwaarde voor het gebied en inrichting van de randen zijn hierbij belangrijke aspecten. Juist aan de randen moet worden ingespeeld op de omgeving en de kernkwaliteiten in het gebied.

In hoofdstuk 5 van het rapport Landschappelijke inpassing is gemotiveerd waarom het initiatief voldoet aan bovengenoemde uitgangspunten. Het rapport is bij deze ruimtelijke onderbouwing gevoegd als bijlage 1.

Er dient daarnaast een participatieplan te worden opgesteld in overleg én in samenwerking met de om- en aanwonenden (niet zijnde de grondeigenaren) waarin de verschillende maatregelen die bijdragen aan participatie worden opgenomen. Om- en aanwonenden moeten daadwerkelijk uitgenodigd worden en mogelijkheden geboden worden om deel te nemen aan het project, te denken valt aan financiële participatie. Om- en aanwonenden moeten daarbij ook zelf de mogelijkheid hebben om invloed uit te oefenen op het uiteindelijke participatieplan.

Voor het zonnepark is een participatieplan opgesteld waarin een toelichting is gegeven welke stappen op het gebied van participatie er zijn gezet om te komen tot het huidige ontwerp (zie bijlage 9). Hierin is zowel inhoudelijke participatie als financiële participatie meegenomen. Hiermee voldoet het initiatief aan de hierboven genoemde voorwaarde.

De praktijk wijst uit dat de het beleid uit de omgevingsvisie rondom om landschappelijke inpassing verduidelijking behoeft om de door de Provincie beoogde effecten te bewerkstelligen. Daarom is artikel 2.24 lid 2 sub a van de omgevingsverordening, realisatie van een zonneakker indien uit het ruimtelijk plan blijkt dat dit passend is binnen het landschap, nader uitgewerkt in 'De beleidsregel Zon provincie Drenthe' (06-11-2020). De beleidsregel stelt dat het ruimtelijke plan de ontwerpprincipes 'Zonneakkers in Drenthe – Handreiking landschappelijke inpassing' in acht dient te nemen middels een landschappelijk inpassingsplan.

De handreiking is opgesteld ter verduidelijking van het provinciaal beleid, de omgevingsvisie Drenthe. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen enerzijds algemeen geldende en anderzijds landschapstype specifieke ontwerpprincipes. De specifiekere ontwerpprincipes geven veelal een passende invulling van de algemeen geldende ontwerpprincipes per landschapstype. Zie de verderop in deze paragraaf voor een toelichting op de handreiking.

Naast de verduidelijking van artikel 2.24 middels de handreiking, is er in 2021 ook een wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 doorgevoerd, zoals aan het begin van deze paragraaf toegelicht is. Artikel 2.24 "Zonne-energie" is aangevuld in de verordening. In dit artikel zijn de volgende bepalingen opgenomen:

Een ruimtelijk plan kan, onverminderd het bepaalde in lid 1, uitsluitend voorzien in de realisatie van zonne-akkers met een grotere oppervlakte dan 140 m² indien:

- a. uit het ruimtelijk plan blijkt dat dit gebeurt op een wijze die passend is binnen het landschap;
- b. er sprake is van een combinatie met andere functies of van een meerwaarde voor andere provinciale doelen en belangen;
- c. het ruimtelijk plan, voor zover dit voorziet in zonne-akkers op agrarische landbouwgronden, aantoont dat niet in de behoefte kan worden voorzien binnen bestaand stedelijk gebied;
- d. met het oog op zorgvuldig ruimtegebruik rekening wordt gehouden met de beschikbare netcapaciteit en de afstand van de zonne-akker tot beschikbare aansluitingspunten;
- e. rekening wordt gehouden met de uitgangspunten van de Regionale Energiestrategie Drenthe;
- f. in het ruimtelijk plan wordt vastgelegd hoeveel oppervlakte is vereist voor zonnepanelen, onderhoudspaden, voertuigpaden anders dan onderhoudspaden, schaduwval, transformatoropstellingen, omvormers, schakelstations, infrastructuur, onderhoudsgebouwen, en hekwerken;
- g. het ruimtelijk plan vergezeld gaat van een participatieverslag waaruit blijkt dat concrete inspanningen zijn verricht om draagvlak voor het initiatief te genereren, en;

- h. het ruimtelijk plan een maximale termijn van ten hoogste 25 jaar bevat, waarna de installaties dienen te worden verwijderd en de oorspronkelijke situatie dient te worden hersteld. 3. Bij het aanwenden van hun bevoegdheden nemen Gedeputeerde Staten de Beleidsregel Zon in acht met betrekking tot de uitleg van lid 2, sub a, b en f van dit artikel.

Op de volgende wijze is bij dit initiatief rekening gehouden met de bepalingen uit artikel 2.24 lid 2 van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018:

- a. Zie bijlage 1 bij deze ruimtelijke onderbouwing voor de onderbouwing waarom het initiatief passend is binnen het landschap;
- b. Zie bijlage 1 bij deze ruimtelijke onderbouwing voor de onderbouwing met betrekking tot combinatie met andere functies en meerwaarde voor andere provinciale doelen en belangen;
- c. De doelstelling van de gemeente Noordenveld is om in de gemeente circa 125 hectare aan zonneparken te realiseren. Binnen stedelijk gebied is deze oppervlakte niet aanwezig. De ruimte die eventueel aanwezig is, is nodig voor woningbouwontwikkeling (inbreidingslocaties) of is beschermd vanwege beschermd dorpsgezicht;
- d. De keuze van de locatie van het initiatief is deels bepaald op basis van de beschikbare netcapaciteit en de afstand van de zonne-akker tot beschikbare aansluitingspunten. De afstand tot het aansluitpunt is ongeveer 5 kilometer. Het park wordt aangesloten op onderstation Zeijerveen;
- e. Zie paragraaf 2.2 van deze ruimtelijke onderbouwing;
- f. De verhouding van de diverse onderdelen van het zonnepark op basis van de definitie van de provincie (Nota van antwoord wijziging Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018, 6 juli 2021) is als volgt:

Janssen-ECN: totaal 23,5 ha

Landschappelijke inpassing			
<i>(volgens definitie provincie)</i>	opp. m2	opp. ha	verhouding
Kruidenrijk grasland (ruigte) en groen tussen panelen >2,5m	41.100	4,11	
Bloemrijk grasland	23.331	2,31	
Bloemrijke akker(randen)*	10.950	1,1	
Keverbank*	1.540	0,15	
Braakliggende strook*	1.290	0,13	
Struweel	7.686	0,77	
Totaal	72.117	7,19	30,59%

Zonnepark			
<i>(volgens definitie provincie)</i>	opp. m2	opp. ha	verhouding
Panelen	114.450	11,45	
Nutsgebouwen	100		
Onderhoudspaden	10.401	1,04	
Groen tussen panelen <2,5m	38.217	3,82	
Totaal	163.168	16,31	69,41%

* buiten perceel zonnepark, telt niet mee in percentage landschappelijke inpassing perceel

- g. Zie bijlage 9 bij deze ruimtelijke onderbouwing voor het participatieplan inclusief verslaglegging;
- h. Het betreft een tijdelijk park met een maximale termijn van 25 jaar gerekend vanaf het moment dat het park in werking wordt genomen.

In de Verordening is tevens opgenomen wat de maximale oppervlaktes van zonneparken in hectares mag zijn per gemeente. Voor de gemeente Noordenveld betreft dit 74 hectare. Wanneer de zonneparken te Zuidvelde van de initiatiefnemers TP Solar, Ankehaar Solar en Chint Solar bij elkaar worden opgeteld conform de definitie van de provincie, betreft de omvang 74 hectare.

Daarnaast is in artikel 2.24a opgenomen dat Gedeputeerde Staten ontheffing kunnen verlenen op het bepaalde in artikel 2.24 lid 1 voor zover in dat geval de verwezenlijking van het gemeentelijk ruimtelijk beleid wegens bijzondere omstandigheden onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot de met die regels te dienen provinciale belangen.

Zonneakkers in Drenthe – Handreiking landschappelijke inpassing

De beoogde locatie van zonnepark Zuidvelde bevindt zich in het Esdorpenlandschap. Het esdorpenlandschap is een agrarisch cultuurlandschap ten voeten uit. Elk onderdeel van het landschap komt voort uit het agrarisch gebruik en is gerelateerd aan het functioneren van de lokale agrarische dorpsgemeenschap, met de boermarken als het oorspronkelijk gezag. De esdorpen vormen vanouds de ontginningsbasis van het landschap met terugkerende onderdelen: het dorp, de es, het beekdal en de velden/bossen/heide. Van provinciaal belang zijn de essen, kenmerkende open ruimtes veelal omgeven met esrandbeplanting, en de beekdalen, onbebouwd gebied met kleinschalige beplantingstructuren en beekdal(rand) beplanting. Het beleid is gericht op het behoud van de open ruimte en het versterken van de esrandbeplanting evenals het behoud van het onbebouwde karakter en het versterken van het karakteristieke beekdal(rand) beplanting.

De ontwerpprincipes, met de specifieke toepassingen voor het Esdorpenlandschap, zijn hieronder uiteengezet.

1. Houd voldoende afstand tussen individuele (clusters van) zonneakkers
 - Voorkom een zichtrelatie tussen individuele zonneakkers. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van een (bestaande) houtwal of esrandbeplanting.
 - Laat de dichtheid van zonneakkers nooit de karakteristieken van het landschap domineren.
 - Zorg voor voldoende herkenbaarheid van de afwisseling van essen, velden en beekdalen.
 - Ook de herkenbaarheid van bospercelen en esrandbeplanting moet geborgd zijn.
2. De maat van een zonneakker moet passen binnen het landschap
 - De maat van een zonneakker mag nooit de maat en schaal van landschapseenheden domineren. Een zonneakker domineert het landschap niet wanneer het kleiner is dan de maat van kenmerkende individuele landschapselementen in de directe omgeving.
3. Creëer meerwaarde voor het gebied
 - Herstel of versterk het cultuurlandschap
 - Behoud en vergroot de biodiversiteit. Hiervoor dient de 'Zonnewijzer Biodiversiteit' als inspiratie.
 - Behoud en verbeter de bodemkwaliteit
 - Creëer mogelijkheden voor recreatief medegebruik
 - Zorg voor dubbel ruimtegebruik van de zonneakker
 - Draag bij aan een robuust en klimaatbestendig watersysteem
4. Speel in op de omgeving en de kernkwaliteiten van het gebied
 - Laat de hoogte van de panelen passen bij het landschapstype. In het besloten Esdorpenlandschap kan de hoogte relatief hoog zijn, zeker wanneer er weinig zicht is op de zonneakker.
 - Houd afstand tot wegen en bebouwing. Waar een beplante rand passend is kan de afstand tot wegen en bebouwing relatief klein zijn. Er is dan weinig zicht. Zorg dan wel voor een rand met voldoende massa zodat ook in de winter er geen zicht op de zonneakker is.
 - Volg bestaande landschapsstructuren, verkavelingspatronen en hoogteverschillen

- Behoud zichtlijnen
 - Respecteer de grenzen van landschappelijke eenheden
5. Zorg voor samenhang in het ontwerp
- Zorg voor een eenduidige opstelling van de panelen
 - Positioneer bijgebouwen in een lijn
 - Kies een donkere, eenduidige kleurstelling voor hekwerken en bijgebouwen
 - Richt eventuele toegangswegen en onderhoudspaden ook op een landschappelijke manier in.
 - Zorg voor een zorgvuldige inrichting van de randen
 - Werk met landschapstype eigen middelen, in het Esdorpenlandschap zijn dit: houtwallen (eiken op droge gronden, elzen in de beekdalen), laanbeplanting (eiken), bosvakken, esrandbeplanting (droog bos met struweel), beekdalbeplanting, waterstructuren (beken, verkavelingssloten, greppel), bodemreliëf in de vorm van essen en zandrugflanken.
 - Voorkom zicht op achterkanten van panelen
 - Combineer hekwerken en andere objecten met de landschappelijke randafwerking
6. Breng locaties na uitgebruik na in oorspronkelijk staat terug
- Zorg voor herstel of versterking van het oorspronkelijke landschap

In het bovenstaand provinciaal beleid is, mede dankzij de uitgebreide handreiking, gedetailleerd weergegeven aan welke vereisten een grondgebonden zonnepark moet voldoen. Voor het ontwerp van het zonnepark is uitgegaan van bovenstaande eisen. Een toetsing en een beschrijving van hoe deze punten zijn meegenomen in het ontwerp, is terug te vinden in hoofdstuk 5 van de rapportage Landschappelijke inpassing, opgenomen in bijlage 1 bij deze Ruimtelijke onderbouwing.

RES Regio Drenthe

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het klimaatakkoord gepubliceerd. Het klimaatakkoord bevat een samenhangend pakket aan maatregelen dat moet resulteren in een forse CO₂-reductie. Dertig verschillende regio's in Nederland zijn als gevolg hiervan bezig met het opstellen van de RES: Regionale Energie Strategie. De RES is een instrument om met maatschappelijke betrokkenheid te komen tot regionale keuzen voor:

1. De opwekking van duurzame elektriciteit;
2. De warmtetransitie in de gebouwde omgeving en;
3. De daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur.

In de RES staat beschreven welke strategie de RES-regio hanteert om lokalen en regionale energiedoelstellingen te bepalen en te behalen. De gemeente Noordenveld ligt samen met elf andere Drentse gemeenten in de RES Regio Drenthe. De definitieve Concept RES is vastgesteld en verstuurd naar het nationaal programma (30-09-2020)¹. Met de ambities van de gemeenten levert RES-regio Drenthe een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse opgave, namelijk ten minste 3,45 TWh. Dat is ongeveer 10% van de Nederlandse opgave tot 2030 en bijna 25% van het huidige totale energieverbruik in de RES-regio Drenthe. 2,01 TWh aan energieprojecten zit inmiddels in de pijplijn (58%) resulteert in een aanvullende ambitie van 1,44 TWh. Gemeente Noordenveld heeft voor de bijdrage aan de Drentse RES dat in 2030 0,07 TWh gerealiseerd kan worden. De ontwikkeling van grootschalige opwek leidt tot verandering van het Drentse landschap. Het concept RES hanteert daarom vijf principes:

1. Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik;
2. Combineren van opgaven (natuur/biodiversiteit, water, landbouw, recreatie, dorps- en stadsontwikkelingen;

¹ <https://www.energievoordrenthe.nl/definitieve+concept+res+regio+drenthe/default.aspx#folder=1665441>

3. Herstructurering bedrijventerreinen;
4. Vraag en aanbod dicht bij elkaar;
5. Aansluiten bij gebied-specifieke kenmerken.

Ook dienen de inwoners aan de voorkant bij het proces betrokken te worden middels een goed opgezet participatieproces en streeft RES Regio Drenthe naar 50% lokaal eigendom in elk energieproject.

Voor het zonnepark Zuidvelde is zorgvuldig gekeken hoe het zonnepark kan worden ingepast in het landschap en hoe meerdere functies kunnen worden gecombineerd. Door het zonnepark loopt een watergang, welke geen hinder zal ondervinden door de aanleg (dit is ook met het waterschap zo afgestemd). Daarnaast zorgt het park voor een meerwaarde voor natuur, zoals insecten en diverse vogelsoorten. Het park komt voor 50% in lokaal eigendom. Zie hoofdstuk 3 en 4 van deze onderbouwing voor een verdere toelichting op deze aspecten.

Conclusie

Het voornemen past binnen het Provinciaal en regionaal beleid, er is geen sprake van strijdigheid

2.3 Gemeente beleid

Omgevingsvisie Noordenveld 2030

Op 8 februari 2017 is de omgevingsvisie Noordenveld 2030 vastgesteld.² De omgevingsvisie is een uitgangspunt geworden voor het beleid en de ambities in de gemeente Noordenveld. Vijf kernwaarden Transparant, Leefbaar, Ondernemend, Groen en Duurzaam vormen de basis voor de omgevingsvisie. In de omgevingsvisie is ook de kernwaarde Meedoen geïntegreerd.

In de omgevingsvisie geeft de gemeente Noordenveld aan dat het in 2030 de duurzaamste gemeente van Drenthe wil zijn. Verder wil de gemeente in 2040 energieneutraal zijn. Tot slot staat de gemeente positief tegenover de aanleg van zonnenvelden.

Beleidskader 'Energieprojecten in het landschap'

Het beleidskader 'Energieprojecten in het landschap' van de gemeente Noordenveld (vastgesteld in september 2020) beschrijft het startpunt voor grootschalige energieprojecten en de belangrijke ingrediënten van het participatieproces. Deze spelregels maken voor initiatiefnemers en inwoners duidelijk welke onderwerpen aan bod moeten komen in de ontwikkeling van een zonnepark. Hierin staat geen maximale grootte voor een zonnepark opgenomen. Hoe groot een zonnepark uiteindelijk wordt en hoe het eruit komt te zien, hangt namelijk af van het proces met de lokale omgeving. Reacties, wensen en oplossingen van omwonenden dienen door de ontwikkelaars betrokken te worden bij de verdere uitwerking van het ontwerp. Waarbij de gemeente onderkent dat de gestelde doelen, zoals hierboven benoemd, niet haalbaar zijn met enkel zonnepanelen op daken. De gemeente staat in principe daarom positief tegenover de aanleg van zonneparken in Noordenveld waarbij kwaliteit boven kwantiteit gaat. Initiatiefnemers voeren hierbij het gesprek met inwoners rond de ruimtelijke kwaliteit van hun initiatieven en streven naar 50% lokaal eigenaarschap. Het beleidskader en bijbehorende Noordenveldse Kwaliteitsgids vormen het toetsingskader voor energie-initiatieven.

² https://www.gemeentennoordenveld.nl/wonen_en_leven/projecten/omgevingsvisie_noordenveld_2030/

Kwaliteitsgids Noordenveld

De Kwaliteitsgids Noordenveld geeft inzicht in de karakteristieken van de omgeving. Vanuit het beleidskader gelden voor zonneparken altijd een aantal voorwaarden:

1. Niet in natuurgebied, gebieden met grote waarde(n) voor het landschap en/of recreatie, met beschermde landschappelijke en/of ecologische waarde of waar veel toeristen komen;
2. Respecteer ruimtelijke karakteristieken (Noordenveldse kwaliteitsgids) en besteed aandacht aan meerwaarde voor het landschap, planten en dieren en de maatschappij;
3. Sluit aan bij bestaande elementen;
4. Houd rekening met bestaande energie-infrastructuur.

De voorkeur gaat uit naar zonneparken in pauzelandenschappen nabij snelwegen of landbouwgebieden met weinig waarde voor landbouw of recreatie en bufferzones. Echter zijn ook zonneparken in het coulissenlandschap, kleinschalig landschap, beheergronden, beekdalen en goede landbouwgrond benodigd om de energiedoelstellingen van de gemeente te behalen.

Ook is het belangrijk dat het zonnepark kan worden aangesloten op het huidige elektriciteitsnetwerk. Investerings in het netwerk leiden tot extra kosten voor de samenleving en de gemeente wil hiermee zorgvuldig omgaan. Tot slot is lidmaatschap van Holland Solar en/of akkoord gaan met de gedragscode Zon op Land (13-11-2019) een minimale eis. Ankehaar Solar gaat akkoord met de Gedragscode Zon op Land. De gemeente mag altijd de integriteit van de ontwikkelaar laten onderzoeken.

In het beleidskader worden tevens de uitgangspunten omtrent bewonersparticipatie uiteengezet. Bewonersparticipatie draagt bij aan het draagvlak en de acceptatie van het project en verhoogt de kwaliteit door gebruik te maken van de kennis, ervaringen en ideeën van belanghebbenden. De gemeente maakt hierin onderscheid tussen (1) planparticipatie, participatie in het maken van plannen, het ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud van het zonnepark en (2) Financiële participatie, mee-investeren in en/of voordeel ervaren van de opbrengsten van een project. De gemeente bepaalt het invloedsgebied dat wordt gehanteerd voor de participatie en de ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het organiseren van de participatie. De ontwikkelaar legt hiervoor verantwoording af bij de gemeente. Onderwerpen die in ieder geval besproken dienen te worden:

1. Meerwaarde voor de maatschappij
2. Meerwaarde voor het landschap
3. Meerwaarde voor planten, dieren en hun leefomgeving
4. Meervoudig ruimtegebruik: combineren van functies op dezelfde locatie.
5. Financiële haalbaarheid van het project, inclusief het laten opstellen van een planschaderisicoanalyse.

Deze onderwerpen zijn gebaseerd op de vier ruimtelijke principes van de RES-regio Drenthe waar de gemeente zoveel mogelijk bij wil aansluiten. Voor de ontwikkeling van het zonnepark Zuidveld is nauwkeurig gekeken naar deze beleidskaders van de gemeente, en ze hebben gediend als input om te komen tot het landschappelijk ontwerp. Zie bijlage 1 voor een uitgebreidere toelichting op hoe het gemeentelijk beleid is verwerkt in het landschapsonwerp.

De Noordenveldse Kwaliteitsgids

In de Noordenveldse Kwaliteitsgids zijn het landschap en de dorpen in de gemeente Noordenveld en hun karakteristieken op hoofdlijnen beschreven. De kwaliteitsgids is in eerste instantie opgesteld als een document dat de gemeente betreft bij de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven. Ten aanzien van concrete initiatieven biedt de kwaliteitsgids inspiratie en houvast bij het ontwikkelen en beoordelen van ruimte gerelateerde initiatieven, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van een zonnepark.

De in Noordenveld aanwezige diversiteit aan karakteristieken vinden hun oorsprong in het ontstaan van het landschap. Dit heeft geresulteerd dat de gemeente, het landschap in drie (van noord naar zuid) te onderscheiden deelgebieden heeft verdeel. Elk deelgebied heeft een unieke ontginningsgeschiedenis. Het plangebied van het zonnepark Zuidvelde bevindt zich in het centrale deel van de gemeente, in het esdorpenlandschap. Als gevolg van insnijdingen van beken in het dekzand- en keileemplateau is een glooiend landschap ontstaan. De eerste bewoning vond plaats op de overgang van de hogere naar de lagere gronden en voert terug tot aan het stenen tijdperk. Hunebedden, grafheuvels en celtic fields vormen de meest tastbare relictten uit de vroegste bewoningsgeschiedenis. In de Middeleeuwen ontwikkelde zich een samenhangend landgebruikssysteem waarbij akkerbouw werd bedreven op essen op de overgangen tussen de lagergelegen beekdalen die in gebruik waren als weiland of hooiland (de maden) en de hogere oorspronkelijk beboste gronden en latere heidevelden.

In de Noordenveldse Kwaliteitsgids staan verschillende gidsprincipes opgenomen: Initiatieven moeten passen bij de schaal van het landschap en een landschappelijke én stedenbouwkundige meerwaarde opleveren;

- Houd het onderscheid en de overgangen tussen de oude veldontginningen, jonge veldontginningen en beekdalen zichtbaar;
- Behoud het open karakter van de essen en versterk waar mogelijk beplanting langs randen;
- Laat beplanting langs wegen reageren op het karakter van het landschap;
- Het karakter van het jonge ontginningslandschap leent zich voor transformatie en biedt, kansen voor nieuw landschap waarin meerdere doelen worden gerealiseerd (koppelkansen);
- Behoud landschappelijk waardevolle elementen zoals pingoruïnes en heiderelicten;
- Verhard zandpaden in principe niet.

Ook de Noordenveldse Kwaliteitsgids is gebruikt voor de uitwerking van het landschappelijk ontwerp van het zonnepark. Zie hiervoor ook Bijlage 1 bij de ruimtelijke onderbouwing. De principes zijn als volgt meegenomen in het ontwerp:

1. **“Past in schaal landschap.”** Het zonnepark bevindt zich in een grootschalig open heide-ontginningslandschap waarin de percelen en kavels groot van formaat zijn. De kavels variëren van 5,5 tot ruim 20ha. De gemiddelde grootte is 10ha. De initiatieven voor de zonneparken worden gerealiseerd in zijn geheel binnen de kavelgrenzen van een aantal grote percelen. Uitstekende delen van de percelen worden alleen gebruikt voor landschappelijke inpassing en natuurcompensatie en worden niet gebruikt voor zonnepanelen. De rijen panelen volgende kavelrichting waardoor er weinig rafelranden zijn en daardoor in het stramien van het landschap past. Hierdoor krijgt het zonnepark een heldere orthogonale structuur dat past binnen het rechtlijnige grootschalige heide-ontginningslandschap.
2. **“Verhoging biodiversiteit.”** De huidige percelen voor het zonnepark bestaat grotendeels uit akkers met een lage biodiversiteit. In de plannen voor het zonnepark wordt fors geïnvesteerd in landschapsverbetering en natuurontwikkeling (verhoging biodiversiteit) door de aanleg van vele honderden vierkante meters aan bosstroken, houtsingels (minimaal 8m breed), struwelen (minimaal 5m breed), keverbanken (minimaal 6m breed) en bloem- en graanrijke akkerranden (minimaal 25m breed). Het beplantingsassortiment bestaat uit inheemse soorten. Het potentiële verlies van leefgebied voor de akkervogels zoals de patrijs wordt gecompenseerd door de brede randen te voorzien van compenserende maatregelen zoals keverbanken, struwelen en bloemrijke akkerranden. Het exacte assortiment met name voor bloemrijke akkerranden wordt in afstemming met lokale natuurorganisaties bepaald.
3. **“Inpassing voorkomt zichtbaarheid.”** Door de grootschaligheid van het landschap bevinden de percelen van het zonnepark zich op ruime afstand van bebouwing (minimaal 300m) en wegen (minimaal 190m). Op plekken waar het park zichtbaar is vanuit de omgeving wordt het park aan

het zicht onttrokken door het gebruik van gebiedseigen landschapselementen zoals struwelen, houtsingels en bosstroken. Voorgesteld wordt om voor de aanplant grote plantmaten te gebruiken en deze worden bovendien dicht tegen elkaar geplant. Hierdoor ontstaat er snel een dichte massa, ook in het winterbeeld. Professioneel beheer draagt bij aan snelle optimale groei van de landschapselementen. Hierdoor valt het zonnepark bijna direct na aanplant van de landschapselementen nauwelijks meer op en zijn de panelen niet meer zichtbaar en beleefbaar. Naast nieuwe landschapselementen worden ook alle bestaande landschapselementen in de plannen gehandhaafd en geïntegreerd.

Conclusie

De ontwikkeling van het zonnepark Zuidveld past binnen de bovengenoemde beleidsstukken van de gemeente Noordenveld.

Bestemmingsplan

Het plangebied bevindt zich in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Noordenveld', dat is vastgesteld op 17 april 2013. In onderstaande figuur is het plangebied geprojecteerd binnen de kaders van het bestemmingsplan:

Figuur 5 Ligging plangebied binnen bestemmingsplan Buitengebied Noordenveld

In onderstaande tabel is aangegeven wat de bestemming is horende bij de kleuren en symbolen op de kaart in figuur 5 liggend in het plangebied. Tevens wordt er gekeken of het zonnepark past in het huidige bestemmingsplan.

Symbool op plankaart (zie legenda rechtsonder figuur 5)	Bestemming	Bestemd voor o.a.	Strijdigheid?
Lichtgroen Enkelbestemming Agrarisch	Enkelbestemming Agrarisch	Agrarisch bedrijf, cultuurgrond, met daarin ondergeschikt recreatief medegebruik en behoud van landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden	Ja, het zonnepark staat niet ten dienste van de agrarische bestemming. Tevens geldt er een hoogtebeperking van 3 meter voor overige bouwwerken en 1,5 voor terreinafscheidingen
Plusmarkering Dubbelbestemming Waarde - Archeologie 2	Dubbelbestemming Waarde -Archeologie 2	Behoud en bescherming van de aanwezige archeologische waarden	Nee, mits de archeologische waarden niet worden aangetast

Figuur 6 Bestemmingsplan toets

Conclusie

Voor het plot is er wel sprake van strijdigheid met het vigerende bestemmingsplan, vanwege het feit dat een te bouwen zonnepark niet “ten dienste” staat aan de enkelbestemming “Agrarisch” en dat de bouwregels geen terreinafscheidingen van meer dan 1,5 meter toelaten.

3. MILIEU EN OMGEVING

In dit hoofdstuk wordt het plan getoetst aan diverse milieu hygiënische- en omgevingsaspecten. Per aspect is beschreven wat de eventuele effecten zijn van de voorgenomen ontwikkeling.

3.1 Natuur

Er is een quickscan uitgevoerd naar de aanwezigheid van en effecten op beschermde natuurwaarden in het kader van de Wet Natuurbescherming. Deze quickscan, bestaande uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek, is toegevoegd als bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing. Hieronder zijn de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek toegevoegd.

3.1.1 Beschermde soorten

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten, waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Das

Om verstoring op foeragerende dassen binnen het plangebied te voorkomen dient gewerkt te worden gedurende lichte omstandigheden (na zonsopkomst en voor zonsondergang). Indien dit gebeurt is het uitvoeren van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming bij de provincie Drenthe niet noodzakelijk.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Het bouwrijp maken van het plangebied dient buiten het broedseizoen plaats te vinden. Hiermee wordt voorkomen dat schade wordt berokkend aan in gebruik zijnde vogelnesten.

Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

3.1.2. Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de meeste effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Het Fochteloërveen is echter aangewezen als winterrustgebied voor enkele niet-broedvogels welke het veengebied gebruiken als slaappleaats. De soorten kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans zijn onder andere hiervoor aangewezen. Deze soorten foerageren grotendeels buiten de grenzen van het Natura 2000-gebied op omliggende agrarische percelen. Als gevolg van het realiseren van het zonnepark gaat mogelijk geschikt foerageergebied voor bovengenoemde soorten verloren. Uit waarnemingen vanuit de NDFF blijkt dat de afgelopen drie jaar alleen toendrarietgans het plangebied of de directe omgeving heeft gebruikt als foerageergebied. Deze soort foerageert doorgaans binnen 30 kilometer van de slaappleaats op voornamelijk aardappelakkers en heeft een gunstige staat van instandhouding (Provincie Drenthe, 2016). Gezien de ligging van het plangebied te midden van een zeer intensief beheerde agrarische omgeving met veel openheid kan gesteld worden dat er na het realiseren van het zonnepark meer dan voldoende foerageergebied over blijft binnen 30 kilometer van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Stikstof-gerelateerde effecten:

Een AERIUS-berekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Aan de hand van de berekening worden de volgende conclusies getrokken zie ook bijlage 4 voor de berekening.

Conclusie

De werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van het zonnepark te Zuidvelde hebben een niet significante stikstofdepositie van 0,00 mol/ha/jaar tot gevolg.

Een vergunning Wet natuurbescherming, onderdeel stikstof is niet aan de orde voor de desbetreffende werkzaamheden

3.1.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.1.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN. Het plangebied ligt op ongeveer 250 meter van begrensd NNN-gebied (Provincie Drenthe, 2021). Het NNN-beleid van Provincie Drenthe kent geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Conclusie

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

3.2 Landschap

Eén van de belangrijkste aspecten van een goede ruimtelijke ordening van een zonnepark is het aspect landschappelijke inrichting. In deze paragraaf volgt een beschrijving van het landschap waarin het initiatief zich bevindt met een toelichting hoe de landschappelijke inpassing tot stand is gekomen. In bijlage 1 bij deze ruimtelijke onderbouwing is het volledige landschappelijke inpassingsplan terug te vinden. Dit inpassingsplan is gelijk voor alle drie de initiatieven en vormen daarmee een gezamenlijk plan.

Landschappelijke inpassing

Bij het opstellen van de plannen voor de landschappelijke inpassing van het park is de karakteristiek van het bestaande heide-ontginningslandschap leidend. De percelen van parken volgen de kavelgrenzen en passen binnen de grote agrarische kavels van het landschap. Bestaande landschappelijke structuren zoals houtsingels worden gerespecteerd en in de plannen voor de inpassing extra aangezet zodat ze nog meer opvallen en een bijdrage leveren aan de camouflage van het zonnepark. In de inpassing wordt ook veel aandacht besteedt aan de ecologie. Het verlies van potentieel leefgebied voor de akkervogels wordt door allerlei maatregelen gecompenseerd.

De inpassing van het zonnepark bestaat uit twee onderdelen: inpassing van de open middenzone en de inpassing van de randen. Het doel van de inpassing is het creëren van een optimale inpassing zodat het zonnepark past binnen het stramien en de karakteristiek van het landschap, zo min mogelijk opvalt vanuit de omgeving en dat er meerwaarde wordt gecreëerd voor landschap en natuur.

In het landschappelijk inpassingsontwerp van de zonneparken zijn er veel inpassingsmaatregelen genomen om het zicht vanuit de omgeving op het zonnepark te minimaliseren. Vanaf de Asserstraat, Zuidveldigerweg, Veldweg en Binnenweg zijn de zonneparken door de afschermdende beplanting nauwelijks waar te nemen. Er wordt gekozen voor groot aanplantmateriaal dat dicht op elkaar wordt geplant, zodat binnen enkele jaren het gehele zonnepark, ook in de winter, niet meer zichtbaar is.

Alle beplantingsstructuren, zoals houtsingels en bosjes worden in de ontwerpen voor de parken gehandhaafd. Ook worden er diverse nieuwe beplantingsstructuren zoals houtsingels en struwelen aangebracht. Deze nieuwe structuren verbinden de diverse bestaande bosgebiedjes en houtsingels, waardoor er een robuust netwerk van landschapselementen ontstaat. Dit is een meerwaarde voor het landschap van Zuidvelde. Er worden niet overal als inpassing beplantingsstructuren voorgesteld zodat de grootschalige openheid van het landschap door het zonnepark niet onevenredig wordt aangetast.

De beplantingsstructuren die worden aangebracht ter afscherming van het zonnepark hebben ook een positief effect op de aanwezige fauna. Struwelen zorgen voor schuilmogelijkheden voor de Patrijs en de houtsingels zorgen voor verbindingen tussen bosgebiedjes waardoor dassen, maar ook reeën van het ene naar het andere bosgebiedje kan migreren. Ook worden in de ontwerpen veel bloemrijke akkerranden en bloemrijke graslanden toegevoegd. Deze zones zorgen voor extra voedsel voor de akkervogels, waardoor het verlies van potentieel leefgebied wordt gecompenseerd. Uiteindelijk wordt circa een derde van het zonnepark vrijgehouden van panelen en door de extra maatregelen ten behoeve van akkervogels wordt het verlies van potentieel leefgebied geminimaliseerd en wordt er meerwaarde voor de natuur gerealiseerd.

Beheer & onderhoud

Voor het zonnepark is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld. Deze is terug te vinden in de bijlage bij het landschapsplan van deze ruimtelijke onderbouwing.

Conclusie

Middels voorgaande motivatie is aangetoond dat de beoogde zonneakker op een passende manier is ingepast waarbij de landschappelijke karakteristieken niet verstoord maar juist versterkt worden. De structuren van kavels en percelen worden namelijk niet doorbroken maar robuuster gemaakt. Door de landbouwgewassen op de nabijgelegen (buur)percelen zal de zonneakker voor de helft van het jaar niet of nauwelijks zichtbaar zijn. Deze ontnemen nu al de vergezichten in het oorspronkelijke weidse en open landschap. De andere helft van het jaar zorgen de struwelen en houtwallen voor een passende natuurlijke inpassing. In het park worden maatregelen genomen die de ecologische kwaliteit van het plangebied bevorderen. In bijlage 1 zijn visualisaties toegevoegd waarop vanuit een zichtpunt is weergegeven hoe het landschap er nu uit ziet, en hoe het landschap eruit zal komen te zien met het zonnepark. Het aspect landschap vormt geen belemmering voor het voorgenomen initiatief.

3.7 Archeologie en cultuurhistorie

Bij het aanleggen van de zonnepanelen, ondersteunende infrastructuur en het aanplanten van singels en struweel zal de bodem geroerd worden. De verwachte totale verstoring is meer dan 1.000 m² en vaak dieper van 0,30 centimeter; dit overschrijdt de vrijstellingszone volgens de Archeologische Verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Noordenveld. Er is een bureauonderzoek conform de KNA 4.1 uitgevoerd met als doel inzicht te verschaffen in de archeologische waarden die zich in het plangebied kunnen bevinden. Hieronder zijn de onderzoeksvragen en conclusies uit het rapport weergegeven.

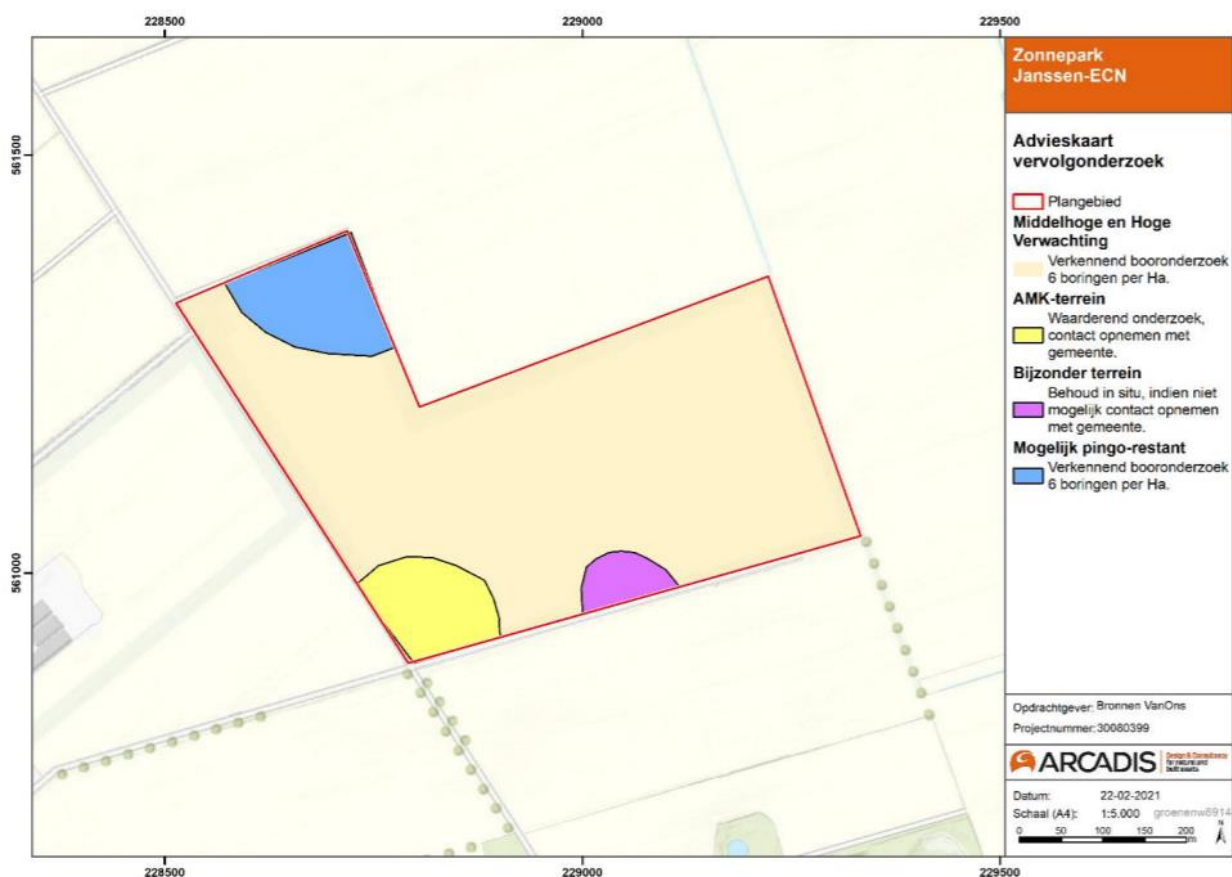
1. Hoe ziet de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van het plangebied eruit? Het plangebied is gesitueerd op het Drents Plateau heeft valt als binnen de geologische eenheid het Laagpakket van Gieten. Op de geomorfologische kaart is te zien dat binnen het plangebied grondmorene ruggen aanwezig zijn. Meestal komen op deze gronden veldpodzolbodems voor, die op de bodemkaart ook aangetroffen zijn. Het plangebied en onderzoeksgebied heeft grondwatertrap V en VI. Dit is een lage grondwatertrap die slechte omstandigheden creëert voor eventuele organische archeologische resten. Tot slot heeft de geomorfologische situatie invloed gehad op de hoogtes binnen het plangebied, de ruggen hebben een hoogte van grofweg 11 tot 13 meter + NAP.
2. Welke archeologische gegevens in en rond het plangebied zijn bekend? Volgens de Archeologische Verwachtings- en beleidskaart en de Landschapsverwachtingskaart van de gemeente Noordenveld ligt het plangebied in een zone met een hoge of middelhoge verwachting. Door de aanwezigheid van een grondmorenerug met een dun dek met dekzand is de ontwatering goed en leent dit gebied dit uitstekend voor landbouw. Alhoewel er niet veel archeologische onderzoeken zijn uitgevoerd in de omgeving, zijn er wel vele vuurstenen vondsten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum gedaan. De algemene kans op een vindplaats uit het Laat-Paleolithicum en/of Mesolithicum is erg hoog. Dit wordt bevestigd door de vondsten in AMK-terrein (8889) en een bijzonder genummerd terrein (21) binnen het plangebied. Het AMK-terrein heeft opnieuw betrekking tot een Mesolithische vindplaats. Meer vuurstenen resten zijn gevonden rond 1984 op de locatie van bijzonder terrein 21, de vermeende veenputten. Het is mogelijk dat tijdens de veenwinning deze artefacten zijn gevonden, waarna het terrein werd aangeduid als bijzonder.
3. Welke historische gegevens (complexen en landgebruik) in en rond het plangebied zijn bekend? Aan de hand van het historisch kaartmateriaal is goed waar te nemen hoe het plangebied in de loop van de 20^e eeuw is ontgonnen van woeste grond tot bouw- en grasland. Een deel van het plan- en onderzoeksgebied behoorde tot het Duitse vliegveld de Peest. Het noordelijk deel van het plangebied kan vergraven zijn. Daarnaast is er mogelijk een pingo-restant in de ondergrond

van het noordelijke deel aanwezig, maar dit is niet zichtbaar in het huidige landschap en daarnaast mogelijk vergraven. Indien deze wel aanwezig draagt dit bij aan de hoge verwachting voor Vroeg-Prehistorische vindplaatsen.

4. Wat is, op basis van bovenstaande gegevens, de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied? Wat zijn de prospectiekenmerken van de te verwachte vindplaatsen? Zoals vermeld is de kans op een Laat-Paleolithische en/of Mesolithische vindplaats erg hoog. Vanaf de IJzertijd tot en met de Middeleeuwen is dit deel van het Drents Plateau voor landbouw geschikt. Alhoewel er geen artefacten uit deze periodes bekend zijn in het plangebied, is het mogelijk dat er bewoningsresten voorkomen. Het Neolithicum en de Bronstijd hebben een lage archeologische verwachting; in deze periodes werden andere bewoninglocaties gekozen. De Nieuwe Tijd heeft ook een lage verwachting, het plangebied is toen alleen in gebruik geweest al woeste grond. Eventuele archeologische resten zullen voorkomen als palimpsest in de bodem. In de onderstaande tabel wordt de gespecificeerde verwachting toegelicht.
5. In welke mate worden de bekende en/of verwachte archeologische vindplaatsen bedreigd door de geplande ontwikkeling? De specificaties van de verstoringen zijn nog niet bekend, maar er is wel een maximale verstoring geopperd per soort bodemingreep. Door enkele van deze ontwikkelingen kan het bodemarchief aangetast worden; in de onderstaande tabel staan deze weergegeven en of zij het bodemarchief daadwerkelijk gaan verstoren. Daarnaast wordt er meteen vermeld of er de noodzaak is tot archeologisch vervolgonderzoek.
6. Is archeologisch vervolgonderzoek nodig en zo ja, welke onderzoeksmethode wordt geadviseerd. Indien deze bodemingrepen gaan plaatsvinden, bestaat de kans dat archeologische resten aangetast gaan worden. Het hele plangebied ligt in een beleidszone met middelhoge tot hoge archeologische verwachting. Daarom wordt aangeraden om een standaard verkennend booronderzoek uit te voeren met 6 boringen per hectare (Edelmannboor 7 cm). Geadviseerd wordt de boringen in een gelijkmatig grid over het plangebied te zetten, tot een diepte van 2,50 m – mv (20 cm dieper dan de diepste verstoring). Dit heeft als doel de bodem opbouw en/of bodemverstoringen gedetailleerd in kaart te brengen en een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen.

Voor het AMK-terrein en het genummerde bijzondere terrein (21) geldt een specifiek advies en verplichting vanuit de gemeente. Het AMK-terrein moet in principe direct waarderend onderzocht worden, maar niet voordat er contact is opgenomen met gemeente Noordenveld. Het bijzondere terrein moet in principe behouden worden in situ, indien dit niet mogelijk is moet er tevens contact opgenomen worden met de gemeente. Tot slot is er het mogelijke pingo-restant in het noorden van het plangebied. Ons advies is om dit gedeelte mee te nemen tijdens het standaard verkennend booronderzoek, maar zeker vast te stellen of dit aardkundig element voorkomt in de bodem. In de onderstaande figuur staat dit advies op een kaart weergegeven.

Een andere optie is om het plangebied, of in ieder geval de archeologische terreinen met een specifieke verplichting, te omzeilen in de ontwerpplannen. Met deze mogelijkheid worden de archeologische waarden in de bodem beschermd en is geen vervolgonderzoek noodzakelijk, maar aangezien dit om een groot deel van het plangebied gaat zullen de ontwerpplannen drastisch moeten veranderen. Daarom zal er ook worden verkend of dit opgelost kan worden door bekabeling van deze specifieke stukken boven de grond te realiseren. Ook zal er worden gekeken of de fundatie met blokken boven de grond kan worden gerealiseerd. Op deze manier kan het huidige ontwerp gehandhaafd worden zonder dat er in de grond hoeft worden gegraven.

Figuur 9 Advieskaart vervolgonderzoek

Conclusie

Voorafgaand aan de aanleg van het zonnepark zal een vervolgonderzoek naar archeologische waarden worden uitgevoerd.

3.8 Bodem

Er is slechts beperkt openbare informatie beschikbaar over de huidige bodemkwaliteit vanuit Bodemloket, gemeentelijke websites en provinciale websites. Er is daarom een terreininspectie uitgevoerd op de projectlocatie en er is een historisch bodemonderzoek uitgevoerd conform de NEN 5725. In dit onderzoek is geconcludeerd dat op de onderzoekslocatie algemeen licht verhoogde achtergrondwaarden worden verwacht voor zware metalen. In de bodembeheernota wordt tevens een licht verhoogd minerale oliegehaltes benoemd. Echter voldoet de locatie aan de klasse 'Landbouw/Natuur' volgens de bodemkwaliteitskaart. Er is geen eerder bodemonderzoek verricht ter plaatse van de onderzoekslocatie. Uit het historisch bodemonderzoek is gebleken dat de kans op aanwezigheid van een PFAS-verontreiniging gering is. Op historisch kaartmateriaal zijn meerdere voormalige sloten, dammen, paden en een waterlichaam te zien.

Daarnaast is er een melding van een voormalige stortplaats. Er zijn enkele proefboringen tijdens de terreinverkenning geplaatst ter plaatse van deze verdachte waarnemingen. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen in het veld van de stortplaats. In een enkele sloot en dam is bijmenging met sporen puin aangetroffen. Daarnaast is er asbestverdacht materiaal aangetroffen in het puin van de halfverhardingen, bijmenging met puin in de grond en asbestverdacht plaatmateriaal op de bodem. De voerkuilen op het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie zijn verhard met een halfverharding. In de proefboringen in de gedempte sloten zijn visueel geen dumpingen van bodemvreemd materiaal aangetroffen. Mogelijk zijn de voormalige sloten, dammen, paden en een waterlichaam verdacht op het voorkomen van asbest door het aantreffen van puin. Gezien de onderzoekslocatie een lange historie kent als landbouwgebied zou de locatie mogelijk ook verdacht zijn op het voorkomen van bestrijdingsmiddelen (OCB's).

Aanbevolen wordt om de uitkomst van het vergunningstraject af te wachten. Als de omgevingsvergunning voor de aanleg van het park is verleend, wordt er een uitvoeringsontwerp opgesteld waarin ook wordt aangegeven waar de sleuven voor de kabels komen. Wanneer het uitvoeringsontwerp bekend is, zal voorafgaand aan de uitvoering moeten worden bekeken of dit ontwerp nog aangepast dient te worden om de verdachte bodemlocaties zoveel als mogelijk te vermijden en voor de verdachte bodemlocaties waar grondverzet onvermijdelijk is een onderzoeksvoorstel op te stellen en deze af te stemmen met het bevoegd gezag.

Er is geen aanleiding om vervuiling van intacte zonnepanelen te verwachten vanwege het ingekapselde ontwerp van de panelen. Alleen in gevallen waarin de panelen zijn beschadigd door bijvoorbeeld vandalisme, bestaat er een mogelijkheid van een run-off van kleine hoeveelheden zilver-, tin- of looddeeltjes. Wanneer dit voorkomt, worden de panelen direct vervangen om bodemverontreiniging te voorkomen. Het is eveneens in het directe belang van de eigenaar om de panelen zo snel mogelijk te vervangen omdat een beschadigd paneel geen energie produceert. De zonnepanelen zijn echter zo ontworpen dat ze natuurkrachten in de vorm van onweer en hagel in principe kunnen weerstaan.

Bodemkwaliteit

Het zonnepark wordt gebouwd op agrarische grond. De planlocatie betreft een zandbodem. Na afloop van de exploitatietermijn wordt het park opgeruimd en de materialen gerecycled waarna de grond weer voor agrarische toepassingen kan worden gebruikt. Op voorhand is niet uit te sluiten dat de bodemkwaliteit veranderd tijdens de 25 jaar dat er een zonnepark op aanwezig is.

Er zijn een aantal factoren bekend die invloed hebben op de bodemkwaliteit^{3 4}: licht, lucht, water en organische stof. Op basis hiervan worden de volgende maatregelen genomen:

- De panelen staan hoger dan normaal (minimaal 80 cm voor en maximaal 270 cm achter), zodat er meer ruimte is voor directe en indirecte lichtinval en indirecte neerslag (regen die door de wind wordt meegevoerd) om de bodem onder de panelen te bereiken;
- De panelen worden in een zuidopstelling geplaatst (dus niet oost-west, omdat daarbij de grond vrijwel volledig wordt afgedekt);
- De panelen worden niet strak tegen elkaar aan gemonteerd, maar met een kleine tussenruimte van ten minste 1 cm zodat regenwater niet alleen aan de voorzijde maar ook tussen de panelen door op de bodem terecht komt. Dit vermindert de kans op gronderosie aan de voorzijde van de paneelrijen (er valt veel minder water op één plek) en voorkomt verdroging van de bodem onder de panelen. Het vocht in de bodem onder de panelen verdampt minder door de schaduwwerking waardoor het ook met minder neerslag toe kan;
- Onder en tussen de panelen wordt bijgezaaid met inheems kruidenrijk grasland. Op die manier voorkomen we het dichtslaan en uitdrogen van de bodem, en bodemerosie;
- Er wordt geen bemesting noch bestrijdingsmiddelen toegepast.

Voldoende licht, lucht en vocht onder de panelen houdt niet alleen het gras in stand, maar is ook belangrijk voor het leven in de bodem dat weer van invloed is op de bodemkwaliteit. Uit Nederlands onderzoek door CLM-onderzoek en advies⁵ blijkt dat zuidgeoriënteerde zonneparken de negatieve effecten van panelen op de bodem kunnen compenseren. In een zuidopstelling ontstaan verschillende microklimaten. Dit zorgt voor een rijk biodiversiteitsaanbod op het gebied van flora. Deze verschillende soorten vegetatie hebben baat bij verschillende omstandigheden en zorgen voor een diepe beworteling over het gehele plangebied. Hierdoor wordt er meer organische stof vastgelegd in de bodem.

Het uitblijven bewerking en bemesting van de bodem leidt tot verbetering van de bodemkwaliteit door een toename aan micro-organismen, schimmels en regenwormen. Regenwormen houden namelijk niet van felle zon en zullen dus onder de panelen juist nog beter kunnen gedijen dan op open land. Dit verbetert de structuur van de bodem en daardoor neemt de bodem meer organische stof op. Daarnaast zorgt de toename aan biodiversiteit in de bodem voor minder uitspoeling, een beter ziektevermogen en een groter herstellend vermogen bij een eventuele verstoring.

Met als gevolg dat de voorgestelde gevarieerde beplanting onder en tussen een zuidopstelling, een vergelijkbaar bodemkwaliteitsevenwicht bereikt als een perceel met dezelfde beplanting zonder panelen. De zandgrond van deze planlocatie is bovendien minder gevoelig voor verdichting door zwaar machinegebruik, dan andere grondsoorten. Hierdoor zal de grondkwaliteit snel herstellen van eventuele schade toegebracht bij de aanlegfase van het park. Door de gekozen opstelling van de installatie blijft de bodem even goed in staat hemelwater te verwerken als vóór de aanleg van het park. Hierdoor is er ook geen (extra) afstroming naar de omliggende percelen te verwachten.

Het doel is dat na de looptijd van het zonnepark de grond weer in agrarisch gebruik kan worden genomen. Dit laatste is uiteraard ook voor de grondeigenaar van belang. Met de grondeigenaar worden dan ook vooraf afspraken gemaakt over de bodemkwaliteit op het moment dat het zonnepark wordt ontmanteld.

³ Prof.dr. W.H. van der Putten et al (2017) 'Zonneparken en bodemafdekking', Bodem, 4, p.18-21

⁴ Schotman, A, F.F. van der zee, G. Hazeu, J. Bloem, J. Sluijsmans & m. Vittek, 2021. Verkenning van bodem en vegetatie in 25 zonneparken in Nederland; Eerste overzicht van de ligging van zonneparken in Nederland en de stand van de kennis over het effect van zonneparken op de bodemkwaliteit. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3061.

⁵ Keuskamp, J. A. (2018). Zonneparken in agrarisch gebied: effecten op bodemkwaliteit Zonneparken in agrarisch gebied: effecten op bodemkwaliteit.

Conclusie

Voordat er wordt gestart met de aanleg van het zonnepark, wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd op de verdachte locaties waar grondverzet plaatsvindt (kabelgoten en aanleg vegetatie). Het onderzoeksvoorstel wordt afgestemd met het bevoegd gezag. Bij het aantreffen van ernstige bodemverontreiniging worden op basis van de Wet bodembescherming sanerende maatregelen getroffen, of het uitvoeringsontwerp wordt aangepast zodat er geen grondverzet hoeft plaats te vinden op een dergelijke locatie. Denk hierbij aan het verplaatsen van de ligging van de kabelgoten. .

Verder is zorgplichtartikel 13 van de Wet bodembescherming van toepassing bij het aanleggen en in gebruik hebben van het zonnepark. Het zorgplichtbeginsel verplicht degene die handelingen verricht waardoor de bodem kan worden verontreinigd of aangetast, alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om bodemverontreiniging te voorkomen dan wel de directe gevolgen te beperken en zo veel mogelijk ongedaan te maken. Beschadigde zonnepanelen worden direct vervangen. De mogelijke invloed van een zonnepark op de bodemkwaliteit, met name de macrofauna, wordt gemonitord en bij negatieve effecten zullen er ingrepen worden uitgevoerd om dit tegen te gaan. Zie het beheerplan in bijlage 1 bij de landschappelijke rapportage voor het beheer- en onderhoudsplan. Derhalve vormt het aspect bodem geen belemmering voor de voorgenomen activiteit.

3.9 Water

In het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en Besluit ruimtelijke ordening is voor dit ruimtelijke plan een watertoetsproces doorlopen. De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Zie bijlage 6 bij deze ruimtelijke onderbouwing voor de doorlopen watertoets. Hieronder zijn de belangrijkste conclusies opgenomen.

Conform de Beleidsnotitie Water en Ruimte (2014) van waterschap Noorderzijlvest is het niet toegestaan om door nieuw verhard oppervlak hemelwater versneld tot afvoer te laten komen. Dit geldt wanneer er in het buitengebied meer dan 2.500 m² verhard oppervlakte wordt aangebracht. Ten behoeve van het kunnen uitvoeren van beheer en onderhoud in het zonnepark, is het noodzakelijk dat de panelen en transformatorhuisjes per as bereikbaar zijn. Hiervoor worden diverse onderhoudspaden aangelegd. De onderhoudspaden zullen bestaan uit half-verharding en hemelwater wordt niet verzameld en afgevoerd naar oppervlaktewater. Daardoor is er geen sprake van versnelde afvoer vanaf de onderhoudspaden. De zonnepanelen worden direct op het maaiveld geplaatst middels een paalconstructie. De afwatering van de panelen vindt direct plaats op het maaiveld en wordt eveneens niet verzameld en afgevoerd. Het plaatsen van de zonnepanelen leidt dus niet tot versnelde afvoer van het afstromende hemelwater. Daarnaast worden er transformatorstations gebouwd en komt er één klantstation welke wel als verharding gelden, echter wordt hiermee niet de grens van 2.500 m² overschreden. Het aspect versnelde afvoer brengt bij dit plan daarom geen opgave voor compensatie met zich mee. Er is verder geen sprake van het onttrekken van grond- of oppervlaktewater en er komt geen water vrij bij de gebruiksfase van het zonnepark. Ook is het eventueel omleggen van watergangen niet voorzien.

Naast het uitvoeren van de digitale watertoets heeft er afstemming plaatsgevonden tussen de initiatiefnemer en het Waterschap (februari 2021).

Conclusie

Het aspect water levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.10 Geluid

Met de realisatie van een zonnepark wordt geen geluidgevoelige functie gerealiseerd. De zonnepanelen produceren bovendien geen geluid. Alleen de omvormers en transformatiehuisjes produceren geluid. Er worden geen ongedierteverjagers geplaatst die geluid produceren. Deze bevinden zich echter binnen een gebouw. De omvormers kunnen vergeleken worden met elektriciteitsdistributiebedrijven van, in dit geval, 10 – 100 MVA. Voor deze activiteit betekent dat voor het aspect geluid 50 meter afstand als richtafstand dient te worden gehouden van woningen in het kader van bedrijven en milieuzonering. Aan deze afstand wordt voldaan, de dichtstbijzijnde woning bevindt zich op ruim 100 meter. Er treedt geen tonaal geluid op ter plaatse van de woningen.

Het zonnepark is bovendien een type A inrichting waarvoor de algemene regels uit het Activiteitenbesluit van toepassing zijn. De omvormers, transformatoren en schakelaars hebben een vrij continue geluidemissie. Het maximale geluidniveau L_{max} voldoet derhalve ook aan de geluideisen van het Activiteitenbesluit.

Ten tijde van de uitvoering worden de wettelijke kaders voor geluidhinder, zoals vastgelegd in het Bouwbesluit 2012, aangehouden.

Conclusie

Het aspect geluid levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.11 Luchtkwaliteit

Er is geen sprake van emissies naar de lucht die wijziging van de luchtkwaliteit tot gevolg kunnen hebben in de gebruiksfase van het zonnepark. Voor de aanleg van het zonnepark zijn wel verkeersbewegingen nodig. Dit zorgt voor een tijdelijke toename van luchtverontreinigende stoffen in de lucht.

In Nederland zijn de maatgevende luchtverontreinigende stoffen fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂), omdat deze stoffen het dichtst bij de vigerende grenswaarden (bijlage 2 van de Wet milieubeheer) liggen. Wanneer voldaan wordt aan de grenswaarden voor deze stoffen, zal ook voldaan worden aan de grenswaarden voor andere luchtverontreinigende stoffen uit bijlage 2 van de Wet milieubeheer.

Wanneer een project 'Niet in betekenende mate' (NIBM) bijdraagt aan een verslechtering van de concentraties NO₂ en PM₁₀, vervalt toetsing aan de grenswaarden. Een project draagt NIBM bij wanneer de toename als gevolg van het project op toets locaties lager is dan 1,2 µg/m³ NO₂ en PM₁₀. Voor kleine projecten is een tool ontwikkeld om eenvoudig te kunnen toetsen of een project NIBM bijdraagt. Deze tool, de NIBM-tool van Infomil, rekent conform Standaardrekenmethode 1 uit de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007, met een aantal worstcase aannames. De realisatie van dit zonnepark is de conclusie: 'Niet in betekenende mate' bijdraagt aan een verslechtering van de luchtkwaliteit.

Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.8 Verkeer

Het zonnepark heeft in de gebruiksfase geen verkeersaantrekkende werking. Enkel gedurende de realisatiefase is er sprake van het aanleveren van materieel, er is echter geen aanleiding om aan te nemen dat hierbij sprake is van onaanvaardbare hinder.

Conclusie

Het aspect verkeer levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.9 Externe veiligheid

Op basis van de algemene risicokaart van Nederland kan worden vastgesteld dat het projectgebied niet gelegen is in de invloedssfeer van risicobronnen volgens uit het Besluit externe veiligheid transportroutes of het Besluit externe veiligheid inrichtingen.

Binnen het plangebied worden geen objecten gerealiseerd waar personen kunnen verblijven. Zodoende is toetsing aan externe veiligheid niet noodzakelijk. Een zonnepark is geen kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object in die zin dat het geen object is van hoge infrastructurele waarde.

Het plangebied wordt tevens omheind door een afrastering waardoor de kans op ongewenste betreding van het park geminimaliseerd wordt.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid levert geen belemmeringen op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.10 Conventionele Explosieven

Ten oosten van Norg lag de Frieslandriegel. De Frieslandriegel is een Duitse linie, aangelegd om een geallieerde invasie uit het noordwesten (waddengebied) te stuiten; de linie sloot aan op de IJsselstellung in het zuiden.

Dichter bij de bebouwde kom van Norg ligt ten zuidoosten een Duits vliegveld uit WOII en ten noordoosten een zogenaamd schijnvliegveld. Schijnvliegvelden werden aangelegd ter misleiding om de aandacht af te leiden van de daadwerkelijke vliegvelden. Schijnvliegvelden werden dan ook vaak gebombardeerd. Het feitelijke vliegveld is door de natte omstandigheden van het terrein weinig gebruikt door de Duitsers maar later wel gebruikt als munitievernietigingslocatie.

Door deze geschiedenis bestaat er een reële kans op het aantreffen van niet-gesprongen explosieven. Als onderdeel van de definitieve ruimtelijke onderbouwing zal een bureauonderzoek worden uitgevoerd om te bepalen of dit gebied reeds vrijgegeven is of niet. Een bodembelastingkaart of risicokaart NGE van de gemeente Noordenveld is niet openbaar beschikbaar. Er zal eerst navraag bij de gemeente Noordenveld worden gedaan of er informatie beschikbaar is voor de locatie. Als dit niet het geval is, zal voorafgaand aan de uitvoering een detectie worden uitgevoerd naar conventionele explosieven. De bodem zal niet

worden verstoord voordat het gebied wordt vrijgegeven. In geval van aanwezigheid van NGE wordt er overgegaan op benadering.

Conclusie

Er wordt vervolgonderzoek uitgevoerd om te bepalen of het gebied reeds vrijgegeven is en daarmee niet meer verdacht is op het aantreffen van niet-gesprongen explosieven.

3.11 Licht

Studies tonen aan dat hinder door spiegeling en/of flikkering geen kritisch aspect is dat de planvorming voor of locatiekeuze voor een zonnepark zal beïnvloeden. Zo is er reeds uit onderzoek gebleken dat het glas van een zonnepaneel minder schittert en reflecteert dan standaard glas in bijvoorbeeld kantoorgebouwen, aangezien het is ontworpen om licht te absorberen, niet reflecteren.

De panelen in het park zijn zuid georiënteerd. Direct ten oosten en westen van het park zijn geen woningen of andere objecten aanwezig die mogelijk hinder van schittering zouden kunnen ondervinden. Op circa 500 meter ten Westen van het park bevinden zich wel woningen, gezien de afstand en de gekozen opstelling wordt hierop echter geen effect verwacht. Er worden daarnaast geen lichtbronnen geplaatst in het park, alleen ten tijde van de aanlegfase. Er is zodoende geen aanleiding om lichthinder te verwachten als gevolg van de aanwezigheid van het zonnepark.

Conclusie

Het aspect licht levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.12 Duurzaamheid

Bij de aanleg en onderhoud van een zonnepark moet duurzaamheid voorop staan. Het bouwen van de constructie, het daaropvolgende onderhoud, én de ontmanteling mogen niet schadelijk zijn voor de omgeving.

Materialen

Materialen zijn zoveel mogelijk van lokale bron en niet vervuilend. De zonnepanelen en de constructie bevatten geen verontreinigende metalen (lood, cadmium). De CdTe-zonnecellen (een type dunne-film zonnepaneel) zijn om deze reden uitgesloten van toepassing. De realisatie van het zonnepark staat gepland (op zijn vroegst) voor 2022. De keuze voor het exacte type zonnepaneel zal afhangen van de laatste stand der techniek.

Afbraak en recycling

Een zonnepark heeft een technische levensduur van tenminste 25 jaar. In het geval de technische levensduur voorbij is zal het zonnepark netjes ontmanteld en weggehaald worden. Dat betekent echter niet het einde van de materialen. Volgens de Nederlandse wetgeving is iedere producent en importeur van elektronische apparatuur verplicht om zorg te dragen voor de inname en recycling van elektronische apparaten.

3.13 M.e.r.-beoordeling

Onderbouwing Besluit MER in relatie tot zonneparken Zuidvelde (inclusief deel Janssen)

Op grond van hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (hierna: Wm), in samenhang met het Besluit milieueffectrapportage (hierna: Besluit m.e.r.), moet bij initiatieven voor (het wijzigen van) bepaalde activiteiten worden beoordeeld of er sprake is van milieueffecten. In onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten planMER-plichtig, projectMER-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

Er is geen sprake van een activiteit die wordt benoemd in onderdeel C van de bijlage bij het Besluit m.e.r., waardoor er geen sprake is van een m.e.r.-plicht. Van een m.e.r.-beoordelingsplicht is sprake als de activiteit en het te nemen besluit voldoen aan de beschrijvingen uit kolommen 1, 2 en 4 van onderdeel D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. De drempelwaarden genoemd in bijlage D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. zijn richtwaarden. Wanneer een project de in bijlage D, kolom 1, beschreven activiteiten bevat is het, ongeacht de omvang van de activiteiten, noodzakelijk om te toetsen of sprake is van een project met belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. De zonneparken zijn getoetst aan mogelijk relevante categorieën uit de bijlage bij het Besluit m.e.r.

De resultaten zijn gepresenteerd in onderstaande tabel:

Categorie	Activiteiten	Gevalen	Plannen	Besluiten
D9.1	Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op 1°. een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw of 2°. vestiging van een glastuinbouwgebied of bloembollenteeltgebied van 50 hectare of meer.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en de plannen, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet, de vaststelling van het inrichtingsplan, bedoeld in artikel 17 van de Wet inrichting landelijk gebied, het plan, bedoeld in artikel 11 van de Reconstructiewet concentratiegebieden en het plan bedoeld in artikel 18 van de Reconstructiewet concentratie-	De vaststelling van het inrichtingsplan, bedoeld in artikel 17 van de Wet inrichting landelijk gebied dan wel een plan bedoeld in artikel 18 van de Reconstructiewet concentratiegebied en dan wel bij het ontbreken daarvan het plan bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wet ruimtelijke ordening dan wel bij het ontbreken daarvan van het plan, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van die wet.

			gebieden.	
D11.2	De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1°. Een oppervlakte van 100 hectare of meer, 2°. Een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat, of 3°. een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000m ² of meer	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en het plan, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van die wet.	De vaststelling van het plan, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wet ruimtelijke ordening dan wel bij het ontbreken daarvan van het plan, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van die wet.
D22.1	De oprichting, wijziging of uitbreiding van een industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een elektriciteitscentrale met een vermogen van 200 megawatt (thermisch) of meer en, indien het een wijziging of uitbreiding betreft, 1°. het vermogen met 20% of meer toeneemt, of 2°. de inzet van een andere brandstof tot doel heeft.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en de plannen, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet.	De besluiten waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en een of meer artikelen van afdeling 13.2 van de wet van toepassing zijn.

Categorie D9.1: niet van toepassing

Er is geen sprake van een landinrichtingsproject. Hoewel de activiteit niet past binnen het gebruik die het bestemmingsplan voorziet, is er geen sprake van een permanente functiewijziging die voorziet in een herinrichting van het landelijk gebied. Op basis van jurisprudentie van augustus 2019⁶ kan worden opgemaakt dat een tijdelijke inrichting van een dermate beperkte omvang onvoldoende substantieel karakter heeft om aangemerkt te kunnen worden als landinrichtingsproject. De bestemming agrarisch blijft gehandhaafd, het toegestane gebruik binnen deze bestemming wordt uitgebreid. Er is geen sprake van een functiewijziging van water, natuur, recreatie of landbouw.

⁶ Uitspraak Raad van State van 14 augustus 2019 (<https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@117067/201807860-1-a1/>)

Categorie D11.2: niet van toepassing

Of er sprake is van een stedelijk ontwikkelingsproject in de zin van Besluit m.e.r., hangt af van de concrete omstandigheden van het geval, waarbij onder meer aspecten als de aard en omvang van de stedelijke ontwikkeling een rol spelen. Hierbij moet niet worden gedacht aan stedelijke ontwikkeling in de zin van de Ladder voor Duurzame verstedelijking (art. 3.1.6. Bro). Genoemde uitspraak van de Raad van State stelt dat per casus en per regio kan verschillen wat wel en wat niet als een stedelijke ontwikkeling geldt. Dit is ook afhankelijk van de vraag of er per saldo aanzienlijke negatieve gevolgen voor het milieu kunnen zijn. De gevolgen voor het milieu door het zonnepark beperken zich tot visuele hinder en landschappelijke aantasting. Er is dan ook geen sprake van een stedelijk ontwikkelingsproject. Zonneparken dienen niet als verstening of urbanisering van het buitengebied te worden gezien.

Categorie D22.1: niet van toepassing

Los van de al dan niet juiste cumulatieve uitleg van de passage “elektriciteit, stoom en warm water”, is categorie D 22.1 niet van toepassing op een zonnepark. Er wordt geen (thermische) energie opgewekt of gebruikt voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water, maar er wordt stralingsenergie (zonlicht) rechtstreeks omgezet in elektrische energie. Een zonnepark is dus niet een industriële installatie als bedoeld in categorie D 22.1 van het Besluit m.e.r.

Conclusie

Voor de beoogde ontwikkeling van de zonneparken (alle drie initiatieven zie hoofdstuk 1 Inleiding, inclusief deel Janssen) geldt onzes inziens geen m.e.r.-(beoordelings)plicht als onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing.

4. UITVOERBAARHEID

4.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De energietransitie is een van de belangrijkste ontwikkelingen van deze tijd. Het heeft naast technische en ruimtelijke ook economische en maatschappelijke gevolgen. Iedereen zal betrokken moeten worden bij de overgang van fossiele naar duurzame bronnen van energie. Alle partijen die actief zijn in de energietransitie hebben dan ook een verantwoordelijkheid om belanghebbenden te betrekken. In het voortraject zijn dan ook op diverse manieren diverse partijen betrokken om tot een gedragen ontwerp te komen.

4.2 Participatie in de planvorming

De diverse activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van participatie, zijn allen opgenomen in een participatieplan, zie Bijlage 8 Participatieplan. Hierin zijn niet alleen de reeds doorlopen activiteiten opgenomen, maar ook de activiteiten die de komende tijd nog zullen plaatsvinden.

4.3 Lokaal eigenaarschap

Een lokaal initiatief, in lokaal eigendom, met lokale betrokkenheid

Het project van Ankehaar Solar is een lokaal initiatief waarvan het de bedoeling is dat het eigendom voor 100% binnen de gemeente Noordenveld blijft. Daarnaast vinden de initiatiefnemers het van belang dat ook de inwoners van Noordenveld kunnen participeren in het project, zodat ook zij kunnen meedelen in het potentiële rendement van het project. De direct omwonenden van het zonnepark wil Ankehaar Solar zelfs als aandeelhouder betrekken bij het project. Deels om de lokale betrokkenheid verder te vergroten en deels om de inwoners waarvoor de realisatie van het zonnepark de meeste impact heeft op een passende wijze te kunnen compenseren. In de volgende paragraaf werken we de invulling van het lokaal eigenaarschap verder uit.

Invulling lokaal eigenaarschap

De realisatie van het zonnepark van Ankehaar Solar gaat gepaard met een investering van ongeveer € 8,8 miljoen. Ankehaar Solar verwacht 80% van deze investering af te kunnen dekken met een bancaire geldlening, de overige 20% (ongeveer € 1,8 miljoen) dient te worden afgedekt met zogenaamd risicodragend vermogen. De invulling van het risicodragend vermogen wil Ankehaar Solar volledig lokaal, binnen de gemeente Noordenveld, borgen.

Aandeelhouderschap voor direct omwonenden

Zoals hiervoor omschreven dient er ongeveer € 1,8 miljoen aan risicodragend vermogen te worden bijeenbracht om het zonnepark te realiseren. De initiatiefnemers van het project brengen als grootaandeelhouders 25% tot 50% van het risicodragend vermogen in. Ankehaar Solar is voornemens om ook de direct omwonenden van het zonnepark als aandeelhouders te betrekken bij het project. Een deel van de aandelen stelt Ankehaar Solar daarom om niet beschikbaar. Hierdoor is het aandeelhouderschap voor alle direct omwonenden bereikbaar. Daarnaast krijgen de direct omwonenden de mogelijkheid om

aanvullend te investeren in aandelen van het project. Afhankelijk van de interesse zal maximaal 50% van de aandelen van het project worden gecertificeerd en ter overname worden aangeboden aan de direct omwonenden van het zonnepark. Op basis van de huidige uitgangspunten komt er voor € 450.000 van dit type aandelen beschikbaar.

Ankehaar Solar vindt het belangrijk dat de direct omwonenden de vrijheid krijgen om zelf een structuur te vormen waar vanuit ze haar rol als aandeelhouder vormgeven. Dit zou collectief kunnen vanuit een stichting, een vereniging of een coöperatie maar ook op individuele basis.

Lokaal crowdfunden!

Door het inzetten van een bestaand crowdfundplatform zoals Duurzaaminvesteren.nl of Zonnepanelendelen.nl wil Ankehaar Solar ook de inwoners van Noordenveld die niet tot de direct omwonenden van het zonnepark behoren de gelegenheid geven om via een obligatielening te participeren in het project. De inwoners krijgen een aantrekkelijke rente (3% á 4%) vergoed op het ingelegde kapitaal. De minimale inleg is € 1.000, op basis van de huidige uitgangspunten kunnen de inwoners van de gemeente Noordenveld in totaal voor € 900.000 via de achtergestelde lening investeren in het project. De inwoners van Noordenveld krijgen exclusief toegang tot de voorinschrijving van de obligatielening, mocht het nodig zijn dan wordt de obligatielening op termijn opengesteld voor investeerders die wonen buiten de gemeente Noordenveld maar wél woonachtig zijn binnen de Provincie Drenthe.

100% lokaal!

Met de hiervoor omschreven aanpak realiseert Ankehaar Solar een project waarbij 100% van het eigendom lokaal kan landen en zelfs 100% van het benodigde risicodragend vermogen lokaal kan worden ingevuld. Ankehaar Solar er van overtuigd dat met de aanpak een project kan worden gerealiseerd dat op meerdere vlakken van waarde is voor Noordenveld en haar inwoners. Een aanpak waarmee Ankehaar Solar tevens ruimschoots voldoet aan de in het beleidskader 'Energieprojecten in het landschap' omschreven richtlijnen aangaande lokaal eigenaarschap van de gemeente Noordenveld.

4.4 Financiële uitvoerbaarheid

In het Bro is vastgelegd dat ruimtelijke plannen (economisch) uitvoerbaar moeten zijn. In principe dient bij vaststelling van een ruimtelijk besluit tevens een exploitatieplan vastgesteld te worden om verhaal van plankosten zeker te stellen. Dit is nodig tenzij het kostenverhaal via een anterieure overeenkomst wordt geregeld. Dit laatste zal bij dit project het geval zijn. De gemeente Noordenveld zal met de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst sluiten, waarin wordt vastgelegd dat de kosten die met de ontwikkeling van het zonnepark gemoeid zijn volledig voor rekening van de aanvrager komen. Daarnaast zal ook een overeenkomst betreffende de planschade worden gesloten waarin eventuele uit te keren planschade voor rekening van de initiatiefnemer komt.

4.5 Businesscase zonnepark

Zoals in paragraaf 4.3 reeds omschreven gaat de realisatie van het zonnepark (inclusief netaansluiting) gaat gepaard met een investering van ongeveer € 8,8 miljoen. We verwachten 80% van de investering met

een bancaire geldlening te afdekken tegen een rentepercentage van gemiddeld 2 á 2,5% per jaar. De overige 20% dekken we af middels het inbrengen van risicodragend kapitaal.

Ten behoeve van de rendabele exploitatie van het zonnepark verwachten we een beroep te doen op de SDE++ subsidie. De SDE++ subsidie is een productiesubsidie en een onrendabele top (OT) subsidie. Een productiesubsidie betekent dat de subsidie wordt uitgekeerd voor iedere kWh die door de productie-installatie wordt opgewekt – het is dus geen eenmalige subsidie. De subsidie heeft een looptijd van 15 jaar. De OT subsidie betekent dat het verschil tussen de marktprijs voor de elektriciteit en een door de ontwikkelaar vastgesteld bedrag (momenteel ca. € 0,06 / kWh) wordt uitgekeerd.

Naast de SDE++ subsidie bestaan de inkomsten uit de verkoop van de opgewekte elektriciteit en de zogenaamde Garanties van Oorsprong (GVO's). De totale jaarlijkse inkomsten begroten we voor de eerste 15 jaar van de exploitatie op gemiddeld € 1,24 miljoen. De exploitatiekosten, waaronder € 4,00 per kWp voor beheer & onderhoud en € 1,00 per kWp voor assetmanagement begroten we op € 390k per jaar. De resterende kasstroom is beschikbaar voor financieringslasten (rente- en aflossingsverplichtingen € 743k per jaar) en dividend. Binnen de exploitatie van het project reserveren we jaarlijks een bedrag voor vervanging van de omvormers (begroot in jaar 12 van de exploitatie).

De kosten voor het ontmantelen van het zonnepark aan het einde van de exploitatieperiode, zoals demontage-, transport-, vergunnings- en managementkosten begroten we op € 750k. Deze kosten worden bij het huidige prijsniveau ruimschoots gedekt door de schrootwaarde (ongeveer € 1,385 miljoen) van het zonnepark. Gezien de prijsindex van grondstoffen gedurende de afgelopen 25 jaar verwachten we dat dit zo blijft. Op basis van de hiervoor genoemde financiële parameters achten we de realisatie en exploitatie van het zonnepark voldoende haalbaar.

5. CONCLUSIE

In de gemeente Noordenveld wordt een tijdelijk (maximaal 25 jaar exploitatie) grondgebonden zonnepark gerealiseerd met een oppervlakte van ongeveer 23,6 hectare waarop circa 20-25 MW aan elektriciteit wordt geproduceerd. Er is aangetoond dat het initiatief inpasbaar is met Europees, Rijks- en provinciaal beleid. De geschiktheid van de locatie volgt uit het voldoen aan een aantal kritische parameters zoals afstand tot beschermd natuurgebied, afstand tot een elektrisch sub-station en interesse van een landeigenaar. De voorgenomen ontwikkeling is echter strijdig met het vigerende bestemmingsplan. Op de betreffende plek rust momenteel de bestemming agrarisch en het zonnepark staat niet ten dienste van de agrarische bestemming.

Er heeft een toetsing plaatsgevonden aan de mogelijke impact van het initiatief op de diverse milieuaspecten. Er zal een vervolgonderzoek worden uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden en mogelijke bodemverontreiniging voorafgaand aan de uitvoering. Ook voor de mogelijke aanwezigheid van niet-gesprongen explosieven wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd om te bepalen of het gebied reeds vrijgegeven is en daarmee niet meer verdacht is op het aantreffen van niet-gesprongen explosieven. Van de overige van toepassing zijnde milieuaspecten is voorts aangetoond dat deze geen belemmering vormen voor de voorgenomen activiteiten. Er is in basis geen (vormvrije) m.e.r.-beoordeling benodigd. Voor de volledigheid is er echter wel een vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld.

De maatschappelijke en financiële haalbaarheid van het plan is positief beoordeeld.

Gebaseerd op het rijks- provinciale en gemeentelijk beleid, de mogelijke impact op ruimtelijke- en milieuaspecten en de maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid kan worden geconcludeerd dat het voorgenomen project voor het realiseren van een zonnepark past binnen de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

BIJLAGEN

Bijlage 0 -	Oplegger
Bijlage 1 -	Rapport landschappelijke inpassing
Bijlage 2 -	Technisch ontwerp
Bijlage 3 -	Quicksan natuurwetgeving
	a. Oplegger Quicksan natuurwetgeving
Bijlage 4 -	a. Stikstofberekening zonnepark Zuidvelde
	b. Aeries
Bijlage 5 -	Archeologisch bureauonderzoek
Bijlage 6 -	Historisch bodemonderzoek
Bijlage 7 -	Watertoets
Bijlage 8 -	Participatieplan
	a. Oplegger participatieplan
	b. Memo lokaal eigenaarschap
Bijlage 9 -	Vormvrije m.e.r.-beoordeling